»БРАНИК« ИЗЛАЗИ
шест пута на недељу,
осим на дан после свеца.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уреднишству »Браника« у Н. Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«:

на годину	К 32·—	40·—	дин
на по године	К 16·—	20·—	„
на четврт године	К 8·—	10·—	„

Појединн бројеви стају 10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова.

Уредништво и администрација „Браник„ е
на ази се у кући гђе Анке Пајевићке у
Дунавској улици бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Број 85 **У Новом Саду, у недељу 13. (26.) априла 1908.** **Година XXIV**

УСКРС.

За овогодишњи *Ускрс* требали смо дати наслов чланку: »*Велики петак*« — тако је у овај мах жалостан положај српскога народа.

Није доста, што је српски народ на све стране потиштен, него се против њега у овај мах измишљавају свакојаке потворе, како би се могао још већма притиснути, да му дође душа у подгрлац.

У нашој великој монархији, у Бечу и у Будимпешти, измислила се „*велико-српска пропаганда*“, да би се српски народ могао још већма гонити.

Ни пре ни после него баш у онај мах, кад је злосретни бан барон Павле *Раух* засео на банску столицу у Загребу, искрснула је и „велико-српска пропаганда“. Није ли јасна ствар да та тобожња велико српска пропаганда *баш треба* барону Рауху, да би се свесим господарима у Будимпешти приказао као неки *спасилац* против велико српске пропаганде, да се покаже, како је он *нреко потребан* да остане на банској столици, ма да је читав народ против њега. За Бога, он хоће да спасава монархију, па да докаже не само својим господарима у Будимпешти, него и меродавним круговима у Бечу, каква опасност прети монархији од велико-српске пропаганде. А све је наравно управљено *против хрватско-српске коалиције*, само *да се она сруши*, јер за Бога, само је она крива, што влада незадовољство у Босни и Херцеговини. Прогонство српскога народа овде, прогонство онде, то је *овога дишњи Ускрс*, зато не треба српски народ да велики празник Христова васкресенија у миру проведе, треба да стрепи, да ће овај или онај Србин бити прогоњен. Данас је баш о Ускрсу настала читава *хајка* против Срба. Ова нас хајка опомиње на ону хајку против Срба, кад су зими године 1873. баш о Божићу поводом посланичког избора у Панчеву позатварали многе Србе, а још више нас опомиње на ону хајку против Срба поводом српско турскога рата, кад су године 1876. Милетића и многе Србе у Угарској и Хрватској позатварали.

Но ако би у овај мах овогодишњи Ускрс и могли назвати великим петком, то стоји и то, да после великога петка долази васкресеније, па и ми у најближој будућности очекујемо то васкресеније. Велика победа српске свести при изборима у Троједници улева нам ту наду, јер никад до сад, као данас, није се показало, да је српски народ погодио прави пут у свом политичком држању. Хрватско-српска коалиција, па братска слога између Хрвата и Срба даје нам јемства, да ће хрватско-српска коалиција пребродити све тешкоће, које јој се стављају на пут, па да ће на крају крајева тим сјајније славити своју победу.

Да сгвари у нас *Срба у Угарској* тако добро стоје, као у Срба у Троједници, при свем тамошњем данашњем притиску, ми бисмо овде могли бити задовољни. Али овде у нас још је све једнако несретно радикалство поклопило Српство као неком каменом плочом. Али се надамо, да ће се та камена плоча, као са Христова гроба, одвалити те да ће и овде у нас *сриска слога васкрснути*, а за то говоре многи знаци, јер се несретним радикалима сваким даном измиче земљиште испод ногу.

Овогодишњи је Ускрс и за нашу *браћу у Босни и Херцеговини* неки велики петак, и то још у већој мери него за нас у овим крајевима, јер против те наше браће подигнута је још већа хајка, него против нас овде. Онде се гоне Срби на начин, који се једва даје квалификовати. Не само да се са свију страна сумњиче због »велеиздајничких« намера и планова, него су онде већ почела затварања у великој мери, па се за суђење, прогласили надлежним војнички судови као оно при почетку окупације. Последњи општински избори у Сарајеву пак показали су, да права воља општинских бирача не може да дође до израза, пошто се створила уметничка већина.

Но и у погледу Босне и Херцеговине има наде да ће после великога петка доћи васкресеније. Оно, што се вековима није постигло, то је у нашим данима постигнуто у Босни и Херцеговини. Крвна и рођена браћа *Срби православни и Срби муслимани сложили се* и том слогом представљају залогу за лепшу будућност Босне и Херцеговине, која досад никад није могла да се јави у таком изгледу. А према данашњем потиштеном стању наше браће у Босни и Херцеговини може свагда служити као утеха то, што је основ за окупацију ипак берлински *међународни уговор* од године 1878.

Ако би се за велики петак могао наћи још какав тужнији израз морали бисмо га применити за нашу тужну браћу у *Старој Србији и Македонији*. Њима је већ годинама сваки Ускрс *црни петак*. Тамошњи српски народ кољу Бугараши, кољу га Арнаути, кољу га Турци. Тамо за српски народ нема мирнога и веселога Ускрса. Нико тамо не зна, хоће ли доживети Ускрс и хоће ли се моћи помолити Богу те ма и у сузама запојати „Христос воскресе....“ Али баш га ускрпња песма »Христос воскресе....« мора тај српски народ да теши и да му улева наде, да ће и њему после црнога петка доћи васкресеније.

Па баш у погледу тога васкресенија, у погледу судбе српскога народа у Старој Србији и Македонији, усредсредила се брига не само појединих европских држава, него и свију европских велесила. Истина, разглашене реформе велесила нису показале успеха, али је ипак значајно, да су ствар потиптенога народа велесиле истргле из руку Порте, те су је узели у своје руке. Значајно је то, да се баш она Енглеска, која је досад запитићавала Турску, данас највише заузима за ослобођење хришћанскога народа у Македонији. Данас није више питање, *да ли* да се ослободи тамошњи народ, него само *како* да се ослободи. И то је баш оно, што даје наде, да ће се тамошњи српски народ скорим ослободити и да ће после црнога петка доћи васкресеније.

Шта да кажемо о том, како данас *Србија* дочекује Ускрс? Старе несретне страначке прилике још нису минуле. Али ствари су ипак пошле на боље. Старо радикалство, узрок многим злима у Србији, губи све више земљиште. Нови дух веје онде. Независни радикали дишу другим духом па су се сложили са осталим опозиционим странкама, да оборе старо радикалство, које се изиграло у Србији. Народна Скупштина је распуштена, па ако буду слободни избори, мора одзвонити старом радикалству и Пашићеву кабинету. Ако данас још не ће бити радосна Ускрса у Србији, можда ће већ о Духовима доћи обрт на боље у Србији.

Светла тачка за Српство јесте и остаје јуначка српска *Црна Гора*. Она народољубива, несрпска завера против витешкога кнеза Николе била је само прелазни облачак на хоризонту Црне Горе и Српства. Скоро суђење завереницима показаће све интриге, сву развратност оних, који су сковали атентат против кнеза Николе.

Ти несретни завереници и чигав намишљени атентат нису могли помести кнеза Николу, да иде својим путем и правцем у интересу Српства. Према критичном положају на Балкану и према развоју ствари у тамошњим крајевима, особито што се тиче градње железница, похитао је кнез Никола у Петроград својој старијој и моћнијој браћи, да се обавести о политичкој ситуацији на Балкану и да заиште заштите и потпоре за српске интересе погледом на градњу балканских железница.

Дочек кнеза Николе и од стране рускога двора и од стране рускога народа био је прави *тријумф* не само за Црну Гору, већ и за читаво Српство. Мисија кнеза Николе у Петрограду потпуно је успела, те данас *Црна Гора може радосно да проведе овогодишњи Ускрс*.

Па и у самој великој Русији радоснији је овогодишњи Ускрс него лански. Са *трећом Државном Думом дошао је* уставни живот у Русији у правилни колосек. Русија је *прекужила своју велику револуцију*, и ако би се од сад и показале у великој царевини какве мање револуционарне појаве, те не могу упливисати на редовно државно стање у Русији и на правилни ток уставности. Велика Русија ове године већ може радосно славити Ускрс.

Па и за српски народ тамо на Балкану после великога петка доћи ће *васкрс сриске завештне мисли*.

П—Д.

Седница административног одбора архидијецезе карловачке и неке пригодице епископа Гаврила.

Карловци, 10. (23.) апр. 1908.

У претпрошли четвртак је одржана седница архидијецезалног административног одбора, на којој су сви чланови учествовали. За све ово време, од како се последња седница одржавала, нагомилао се силан материјал, који је одбор морао да претури и посвршава. *Радикалска клика* се је *сасвим повукла* и *капитулирала*. Као доказ своме може послужити допис Саборског Одбора, којим се обратио на административни одбор, а са потписом самога епископа *Гаврила*. У томе допису Саборски Одбор моли, да административни одбор сва своја решења и сав свој рад изволи штампати дати у „Српском Митрополијском Гласнику“. Осим овог дописа примио је одбор и један пунокрвни *Маријуски* допис дра Миће *Михаиловића*. Одбор, прочитавши ову *недостојавну писанију* познатога Миће, одлучио је, да ће му дати достојан одговор.

Но најзнаменитији догађај овог заседања административног одбора јесте без сумње једна одвратна, жалосна, али истинита чињеница, да се је, наиме, *учило у траг једној пригоди* — самог великог меганџије пригода, *епископа Гаврила*.

Ову пригодицу је учинио госп. владика не као ипман графа Пејачевића, већ богме у својству архимандрита крушедолског. Иначе свотица је незнатна. Тиче се цигло неких *4088 круница* и *6 филира*. Ова се пригода (хвала радикалском речнику) повлачи од 1894.-95. године. Врло оштру светлост баца на ствар, а нарочито на карактер Високопреосвештенога Господина и пок. Патријарха, да је за ту чигљикаву ствар знао и *Георгије*. Он је главом у седници Саборског Одбора од 14. (27.) децембра 1901. г. одлуком тадашњег Саборског Одбора бр. 2194. ову *мајушну пригодицу овековечио*. Он ју је овековечио, али је није употребио. Није ју извадио иза појаса и наперио у прса госп. вршачком пишпеку ни онда, када је овај дигао песницу против њега у отприлике истој таквој ствари. Покојни, злогласни, дефраудантством жигосани Георгије није хтео да се истим оружјем бори, да га не би осудили евентуално, што се ваљада личном мржњом заводи.

Али споменута седница административног одбора решила је, да се *исти потрошни народно-црквени новци поврате*, те да манастир Крушедол има ову читаву немилу ствар *предати суду*; а народу српском остаје на вољу, да ли ће ову пригоду назвати *дефраудацијом* или не. Покојни патријарх је хтео ову ствар да завлачи из наведених разлога, али адм. одбор то не сме чинити. Кад се чисти, мора се »коренито«, мора се „истемељно“ чистити. Данашњем адм. одбору пишпек Габор није могао умаћи, те је тако ова ствар поново покренута и Крушедол ће пред судом затражити своје новце. Говорило се, да би се можда могло са овом ствари и причекати, али време и замашност и озбиљност предмета захтевали су, да се хитно ур дује. Дознало се међу осталим, да је Његово Високопреосвештенство гледало, да се некако докопа података о тој Његовој »пригоди“ још пре седнице адм. одбора, али му то није упалило. Цело Српство зна, да је он дигао хајку против патријарха Георгија, а ево сад је дошло време, да се и његове ствари узму на претрес.

Занимљиво ће бити, ако дознате, на што је потрошио епископ Гаврил наведену своту. Ту фунгира свота од г. 1894. са 643 форинта и 16 кр. за *купљена слабуњавог госи. владике*, даље: 369 ф. 86 кр. за *одело*, а 7 ф. за *посећивање концерта* јеромонаха Нестора. Године 1895. има једна сумица од *600 фор.* опет за *кућке*, док за *одело* само 183 фор. и 80 кр. а за *зубног лекара* 220 фор (Види се, да је већ

онда саме зубе опточивао златом и драгим камењем, као на прилику за правог владику).

Оволико о тој ружној ствари. Интересантно је за радикале, да су у првој седници 18./31. јануара под председништвом дра М. *Бабића* на првом месту *повисили дневнице са 3 фор.* на *шест.* Радикали не могу, већ одмах показују своју ћуд. Паре, паре, господару!

*

У осталом, ево *званичног акта* архидијецезалног административног одбора о тој ствари:

«Управа манастира Крушедола подноси рачуне своје од 1906. године.

Решено је:

Ове рачуне повратити манастирској управи крушедолској с тим налогом, да одлуком овог одбора од 20. октобра (1. новембра) 1897. бр. А. О. 1379. ex 1896./541. ex 1897. коју је Високославни срп. правосл. црквени Саборски Одбор одлуком својом од 14. (27.) децембра 1901. бр. С. О. 2194. зап. ex 1901. потврдио, на терет бившег настојатеља крушедолског садањег Високопреосвећеног Господина *Гаврила Змејановића*, Епископа Вршачког, у погледу рачуна ман. Крушедола од 1894. и 1895. год. *неликвидним проглашених* **4088 *K* 06** *н.* као активни дуг уведе, и затим ове рачуне овом одбору поново поднесе.

С обзиром што се из поднесених рачуна манастира Крушедола установило, да бивши настојатељ крушедолски садањи Високопреосвећени Господин *Гаврило Змејановић*, Епископ Вршачки, као рачунополагач рачуна манастира Крушедола од год. 1894. и 1895. одлуци овог одбора од 28. марта (10. априла) 1902, бр. А. О. 451./313. ex 1902. којом је умољен, да неликвидном проглашену своту рачуна од 1894. и 1895. у износу од 4088 K 06 п. у року од 30 дана манастирској благајни накнади, *до сада удовољио није*, то упутити управу манастира Крушедола, да *под личном материјалном и дисциплинарном одговорношћу* настојатеља Господина Архимандрита Анатолија Јанковића ради судског истеривања горње своте у износу од 4088 K 06 п. и законито припадајуће камате, *пошто Високопреосвећеног Господина Гаврила Змејановића, Епископа Вршачког, као рачунополагача рачуна манастира Крушедола* од год. 1894. и 1895. *код надлежног суда парницу подигне*, и о томе извештај свој овом одбору у року од 14 дана поднети не пропусти.

О чему управу манастира у Крушедолу и Високопреосвећеног Господина *Гаврила Змејановића*, Епископа Вршачког, знања и равнања ради известити.

Из седнице *Архидијецезанског Административног Одбора* држане у *Карловцима*, 20. марта (2. априла) 1908. год.«

Врење у саборском одбору.

Ср. Карловци, 11. (24.) априла 1908.

Ви се, господине уредниче, једите на онај чланак у »Застави«, у коме је др. *Полит* онако гадно, онако сурово и блутаво нападнут. А, видите, немате право. Ко би се још на дра *Соса* једно? Судећи по »мудрој« садржини и сосовској логици, па још по оном »елегантном« тону, вико га други није могао написати, него баш он. Познаје се тица по перју! Овде у Карловцима то је опште мњење, ма да се *Сос* сакрио иза леђа Јаковљевих.

Па кад вам још кажем, какву историју има тај чланак, онда ћете га сасвим разумети. Овде се јавно говори, да се госп. „ужи“ фискал народних фондова *„љуља“*. Да ме не би когод криво разумео, морам додати, да се не љуља услед каквог пића, него се љуља у положају своме као „ужи“ фискал. Многима се у саборском одбору већ досадило, што тај фискал народних фондова толико *много процеса губи*. Па онда, што губи да губи, али што *народни фондови морају да плаћају силне парничне трошкове на ше изгубљене парнице онима*, који су те парнице добили. Час по, дед' плати парничне трошкове. Од кад је *Сос* фискал, више је плаћено таких парничних трошкова, него икад пре тога, тако да је већ и тамо горе упало у очи, а самосталци се спремају да на предстојећем народно-црквеном сабору, путем једног одбора потанко испитају: је ли то морало бити?

Јесу ли се те парнице морале покретати, или су се само зато покретале, да се коме даде „ухљебља“? Даље, да ли су те парнице онако вођене као што треба, или је можда *крајња неспособност* узрок њиховој пропасти?

Услед тих вести наступило је врење у саборском одбору. Позива се на одговор др. *Сос*, шта то ради и како ради, кад фондови једва да смажу трошкове на изгубљене парнице. А кад је оно са пуним потписом својим у несретној «Застави» у манастирској парници са Румунима, у погледу *информаторства* **издао тајну српске одбране**, од то доба су многи у саборском одбору отворено заузели против њега положај. Кажу, сад се већ љуља, још га само држи Јаков, што увек грди дра Полита.

Хоће да га нагоне на оставку, те да способнијем члану радикалне странке то место уступи. А ту мисле Дему *Мушицкога*. О томе ми је један члан саборског одбора говорио ово: „Ми нисмо тако ригорозни, као што су били клерикали и либерали. Ми се држимо онога: Leben und leben lassen. Ми своје заслужне радикалне чланове богато награђујемо. Наравно, не из свог џепа него из народног. А др. *Сос* има великих заслуга за радикалну странку. Највећа му је, што онако грубијански грди у „Застави“ дра Полита. Па онда др. Сос је лармација првог реда. А нама таки требају. У извртању и подметању пак само га Јаша премаша. Али са тим парницама што ради, то је већ преко јего. Томе се мора учинити крај. Гледаћемо, да на то место Мушицког поставимо, што је требало још с почетка учинити.“

„Иначе“ — говораше тај радикал — „иначе је моје мишљење, да су заслуге Мушицкове веће од Сосове. Мушицки је на народно-црквеном сабору предложио, да се покојном патријарху Бранковићу изгласа неповерење. Тиме је стекао неоцењене заслуге за радикалну странку и њене интересе. Огпорна физична снага старца патријарха услед многих душевних потреса, који су се огуда излегли, малаксала је, те је подлегла првом нападају на његово здравље и он оде Богу на истину, а нама радикалима паде Даљ у крило.“

Ако се буде и даље тако ствар развијала, сви су изгледи, да ће наш добри *Сос* морати скорим путовати са тога топлог места. У Вршцу је већ свабио шеве, сада нека их сваби још у Карловцима, онда нема куда, онда ће и сам постати — *шева*. Тај се човек дакле сада налази у некој кризи, па није му замерити што тражи над коме да изли је свој гнев и очајање. Па пошто је код радикала најпопуларније грдити дра Полита-Десанчића, он се њега латио, и томе толико пута опробаном средству у свом десперату је прибегао, да себе пред радикалима „рехабилитира“.

А да би Дему Мушицког за себе одобровољио, да овај његов — Сосов — одступ не форсира, у истом броју »Заставе« њега хвали, брани и уздиже. Дакле: једним ударцем две муве. Можете мислити, како је Деми, што га *шакав* адвокатски ауктоитет, као што је *Сос*, — брани и његове јуридичне способности оцењује! Сав се топи од милине! Само нам изгледа, да би му Деме, — као у народној приповетци онај, што је пао у јендек — довикнуо: „Немој ти мене, куме, хвалити, кад знаш каки сам“.

Зајста, диван призор! Сос у истим брани Дему и напада дра Полита. Ein Schauspiel für die Götter! Немојте се, дакле, жестити. Треба га пустити, нека се избебуче, јер скоро ће бити: Pinkel am Buckel!

* * *

Радикалско пашовање у Срп. Манастирској Штампарији.

Савесност радикалског пашовања у штампарији, односно њена главног управитеља *Маше*, види се и из овог примера.

Данашња је управа добила 5. (18.) IV. следеће писмо од Ивана *Иванића*, књижевника и шефа београдског Пресбироа:

Београд, 1./14. априла 1908.

Поштованој управи

Српске манастирске штампарије

у

Ср. Карловцима.

Саборски одбор решењем својим од 13./26. XII. 1907. бр. С. О. 7651/2044. ex 1907. примио је моју понуду, да се по уговореној цени *о моме личноме трошку* штампа у срп. ман. штампарији моја књига »*Македонија и Македонци*“ (монографија) и обвезао се и саб. одбор и управа штампарије (Мато), да књига буде готова 1./14. феб. 1908.

Пошто тај услов, рок штампању моје књиге, није одржан, чиме ми је причињена знатна материјална штета (које накнаду, у осталом, не тражим), и пошто због постојеће парнице око штампарије рад стагнира те моја књига не би била готова ни до краја 1908. — то сам израду моје књиге предао другој штампарији, а са срп. ман. штампаријом прекидам сваки даљи рад, о чему овим извештавам поштовану управу, а истовремено сам то учинио писмом и саб. одбору.

За све то време од децембра до пре

ЛИСТАК.

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

Тако је далеко то јарко сунце — али није толико удаљено, да га не видимо и да му топле зраке не осећамо. Још је даље плаво небо — али није толико удаљено, да га очима не можемо догледати и његовом лепотом своју душу наслађавати. . .

И добро је, што човека на земљи јарко сунце греје и што му сија, јер би га без тога студен и тама сатрла. И добро је, што нам очи виде плаво небо и тим сазнајемо, да није свет само ова мајушна земаљска лопта па нам се онда и сам намеће закључак: е не може бити, да је људском животу на земљи и почетак и свршетак.

Грозна је то јава, што је видимо, кад гледамо удиљ око себе, на земљи и у свем животу. Беда и злопата је човечји живот; ко не уме подићи својих очију пут неба, тај мора очајавати, видећи своје ништавило.

Али не може бити, да је људски живот на земљи посве без смера. Човек је мален свет за себе, али је очевидно у вези са оним великим светом, над којим се разастире бескрајно небо и у вези је са самим небом. Осим тела саставни човечји део је и *душа* — и она му је бољи, племенитији део. Душа је оно, што веже човека с небом, јер она је искра божјег савршенства, усађена у људску природу с тим задатком, да се у току времена развија и све ближе диже човека *праизвору* савршенства.

Кад би се човек само зато рађао, да га опет нестане, онда, заиста, не би имало смисла, да се на земљи бори и мучи. Али није истина, да иза гроба нема живота. Томе нас учи и сама природа, која сваке године изумире и читаву зиму преспава, али се с пролећа опет буди и бујни живот опет отпочиње те кад нови род донесе, поново склапа очи на одмор и на прибирање снаге. Гроб је дакле само почивка и припрема за нов живот. Једна материја или снага изумире, да буде извором новог живота.

Људски гроб није само пуста хумка земље, него га можемо сматрати једним степеном, на који се ново колено успело — напред, напред свом смеру усавршавања.

*

И Христово васкресење из гроба требало је да буде само милостива потврда неба, да има вишег, идеалног света, с којим је човек везан и којем треба да тежи по искри, коју је Творац у њега удахнуо. Оно, што у природи сваки час око себе виђамо, да је живот јачи од смрти, јер се иза сваког уништења помаља нов живот — потврдио је и божји син, кад је умро па трећи дан васкресао, дакле *победио смрт смрћу*.

И учио је Исус: *Моје царство није од овога света*. . . Али га безумни свет није разумео. Не би га разумео ни данас, кад би поново дошао на земљу. — Како? Зар осим материје, осим блага, осим силе и власти, осим задовољавања личних прохтева има друге насладе? Тако се пита и данас велика већина људи И зар да делим *своје* с другима? И зар да живим *за* друге? Ах, далеко је од тог људска себичност! Огуд јагма за земаљским благом. Колико их је њих, којима је осећај: живети за друге, сасвим непознат, али тим познатији осећај: живети *на рачун* других!

Али зато опет гомила блага, сјај и сила не обезбеђује срећу људску. Можда је у колебама више сретних људи, него у палатама. . . Овде су разбуђене похлепе, које не може задовољити материјално благо целога света; овде је безверје и надри-наука, која сумњама мучи душу, а онде *вера*, која учи надати се и трпети; овде је, што је још много горе: пресићеност и чемер, а онде живи мир на душа, која често жељâ и не познаје. Христос је учио: Ко хоће да за мном пође, нека остави све своје. Јесте, ко хоће да живи у царству мира и блаженства, тај мора слушати глас душе, а не глас тела.

Но како је и данас, након скоро две тисуће године од Христова живота, на земљи мало *правих апостола* Христове науке?! У врези друштвеног живота губи се глас скромних пријатеља рода и човечанства, а *дрски себичњаци*, којима је свака реч у устима *лаж*, *овлађују масом народа*, јер умеју превртати очима и у прса се бубати, да они раде за род, за отаџбину, за човечанство!

И несретни српски народ, осим тешких спољашњих прилика, много страда баш сад од *лажних учитеља*, који га воде на Голготу.

Сутра ће се у српским православним храмовима орити лепе песме наше цркве, али многом и многом Србину стезаће се груди због *тешког раздора српског* и због нечувеног бездења *назовипријатеља народне просвете и цркве*, који слатко причају, а овамо свако њихово дело показује, да љубав према цркви и срећи народа и човечанства не лежи ни од чега тако удаљена, као, од њихова себичнога срца. Хоће ли скоро поћи на боље? Хоће ли народ прозрети своје непријатеље, искупити се око *правих* родољуба? То би био онај дан, кад бих из пуних груди смео запојати:

Сеј ден, јегоже сотвори Господ, возрадујем ся и возвеселим ся...

Б. Б—ћ.

десетак дана сложено је једва *два штампана табака* од моје књиге, (а и то није отштампано, већ само сложено).

Ако поштована Управа налази, да ја треба, и поред све штете, коју сам имао услед неизласка моје књиге (а ја сам такође према другоме имао обвезу, да књига изађе најдаље до 1. марта о. г., што је кривицом ман. штампарије пропуштено) да платим слог *два штампана табака* само сложено, а не иштампано, то ћу учинити, кад ми се и ако ми се по рачуну затражи

С одличним поштовањем

ИВАН ИВАНИЋ с. р.
књижевник и шеф
Пресбиро а«

Навод је г. Иванића истинит, јер је данашња управа затекла само два сложена табака од његове монографије.

Пошто је он погодио са саб. одбором и Матом по табаку, и у колико примерака, то не знам, пошто су радикали све своје рачуне, књиге и кореспонденцију однели у фондове.

Кад наспоменем, да је Мато целу зиму имао 12 слагача, и да за то време, колико сам могао до сад провидети, *није штампао ни једну какву човечу књигу*, а уз то су радници имали тушта *ванредних* часова, — онда се и из тога може видети, што је Мато уз саб. одбор довео штампарију до паса и што су јој *ушушкли њен лепи глас*, што га је под мојом управом стекла.

Са 12 слагача не свршити за пуна 4 месеца погођену монографију Иванићеву, то је крајња несавесност.

На што ће се сад употребити поручени папир за исту књигу и није ли Богу плакати, што су поменута два табака лежала више месеци сложена а нештампана?

Радикалско пашовање у штампарији огледа се и у овоме.

Г. *Котур* наручио је пре месец дана корице за »Бранково Коло«, и ако је у штампарији било 3 радника и 3 шегрта, нису му их никад свршили, само су корице исекли, а наш је нови књиговезац за три дана свршио 50 корица. Уз то су и поменути радници имали ваздан *ванредних* часова.

Ко је долазио у штампарију за време Матине управе, тај је могао видети, да су радници у штампарији и за време редовних часова проводили у нераду и разговору, а како је и шта је рађено у вече за време ванредних часова и колико је *попијено вина, пива и соде*, о томе би знао њихов лиферант — бирташ — много што шта рећи а то знају и комшије, које су говориле:

Сад је штампарија *кафана-биртија*.

За целих 7 месеци Матине управе шегрти из штампарије *нису ни једног реткa сложили*, а међу њима има их, који су већ две године шегрти. Они су цео дан трчкарали, купујући за раднике сланину, дуван, хлебац, вино, ракију и слушајући „фактора« и књиговођу, — овом последњем посили су чак и дрва са дрвара, и цео их је дан могао човек видети, где шврљају по пијаци, са цигаром у устима.

Сад лепо и старији и млађи шегрти слажу и не тумарају по пијаци, и родитељи благосиљају нову управу, што ће им деца научити посао. Родитељи шегртски нису ни знали, да им деца не раде ништа у штампарији, него да су слуге „факторове“ и књиговођине и понеког слагача.

Наравно, деци се милило шврљање по пијаци, те које с тога, а које што им је забрањено било, да не говоре шта раде, родитељи не могаху ни знати, шта им деца раде.

Пашовање и савесност Матине управе види се и из тога, што је данашња управа за ово неколико дана добила много писама, у којима јој поједине општине и странке јављају: »— већ смо двапут-трипут искали од управе наручене ствари, па их никако не добијамо —“, а шта то значи за једну јавну радњу, то може сваки, а особито власници подобних радња, оценити.

Није дакле чудо, што су толике и толике сталне муштерије штампаријине отишле у друге радње.

За време моје управе ја сам сваку поруџбину тачно извршио, па ако је ко захтевао књиге туђег издања, ја сам набављао и шиљао поручиоцима, а Мато је одговарао: »Ми се не бавимо тим пословима«.

Шта је само тиме нанесено и штете и одбијања муштерија, то су у стању само стручњаци пропенити.

Пашовање и савесност Матине управе види се и из овога.

Један је карловачки грађанин наручио рачуне, које му је штампарија и направила, но слог је био *нашрашке штамиан*. Штампарија је морала поново их штампати, а само се за један посао наплатила. Онај први ишао је на штету штампаријину.

Како се савесно руковало у штампарији, може се видети и из овога.

У штампарију дође једном један господин, а »фактор« му Захарић понуди за 7 Круна Милашево црквено право, које кошта 14 Круна. Исти га узме, но »фактор« му није дао рачун, него после кратког времена дође шегрт и рече му, да је иста књига инвентарисана — то је »фактор« дознао од књиговође — те да кошта 14 Круна, на што му је исти даде.

Кад је *тако* рађено са истом књигом, која је уведена у инвентару, може се мислити, *како* је рађено са осталим књигама, које нису биле инвентарисане и које су се затекле у магазину при отимачини штампарије, и кад је Мато седео у својој канцеларији, а »фактор« и књиговођа по својој вољи продаваху у штампарији затечене ствари!

Уз то не треба заборавити ни сметнути с ума, да су њих двојица били највећи тупбрудери, и пошто је књиговођа под претњашњом управом, као самац, на све стране био дужан и вијали га кредитори, под Матином управом он је понекад по трипута само габловао у штампарији — прво кафе, за тим млека и на послетку џушпајз са ауфлагом —, а уз то је издржавао у своме стану своју наложницу, дете и шогорицу.

О „фактору“, ком су радикали дали одмах недељно 50 Круна, до које је фактор Јанковић дошао тек после 23-годишњег факторовања, и који има, што би рекао Мато — за себе — више у малом прсту, него Захарић у глави, не ћу ништа да говорим за сада. На то могу одговорити они, који су знали, *како* је он живео пре, и *како* је живео као »фактор«.

Вредно је наспоменути и ово.

Ја сам имао плате као управитељ само 100 Круна месечно, и ако сам од 7—12, и од 2—6 сахата био у штампарији и на сваштa мотрио и пазио. А Мато је обично долазио у штампарију из јутра на једно $^1/_4$ или $^1/_2$ сахата, а толико и после подне, и *вукао је плату месечно 180 Круна*. Он је само писао луде и лажне извештаје саб. одбору, који их је усвајао. А док ја напишем одговор на исте његове извештаје, имаће прилике наш свет и да се смеје и чуди Матиној покварености и лудости и лаковерности саборског одбора.

Мато се хвалио, како се он разуме у штампарији, а да није примамио обећањем књиговођу *Стојадиновића*, који је нешто научио поред фактора Јанковића, не би се знао помаћи и штампарија не би могла опстати поред „фактора“ Захарића, који није имао појма о факторству и који је своје знање показао и у томе, да није знао, колико има табака папира у једној кутији, те је 50 папира и 50 коверата продавао у име 100, и за кутију папира за писма, што је штампарију стало 70 пот., он је искао 3 Кр., због чега су се такође многи одбили.

А такве је цене узимао и за штампање разних нових тисканица, о чему ће већ бити говора.

И Мато, у место да је благодарио Богу, што је у књиговођи добио човека, који колико толико може управљати у радњи, он му је подметнуо ногу.

Чим се Мато дочепао, уз остале своје грдне плате, што их вуче, *не радећи ништа*, и месечних 180 Круна од штампарије, послао је свога сина у Беч, да сврши неки курз за књиговодство, те је тужио саб. одбору књиговођу Стојадиновића, јако је лен, како не зна ништа, и захтевао је, да се отпусти. То је чинио, да намести свога сина за књиговођу. А кад саб. одбор не хтеде то учинити, а мој ти Мато напише оставку те позва књиговођу у Красојевићеву писарну, да се под њу потпише. Овај пак, пошто је мало већи „мајстор“ од Мате, не хтеде себи смрт потписати, и поднесе саб. одбору тужбу и тако им пуче тиква, у коју су 7 месеци дували.

И кад су *таква права* уживали под Матином управом „фактор“, књиговођа и радници, је ли чудо, што се они толико за њега ешофирају, и што не хтедоше да дођу у радњу под данашњом управом, код које нема шеврдања и бадавадисања, него где сваки мора савесно да ради!

Ако Мато није знао, знао је књиговођа Пера Стојадиновић, *како* је рађено под мојом управом; он је водио књиге и код њега су биле све књиге, па да је продужено у том правцу, не би била штампарија доведена до хаоса и не би било оног дефицита.

Ја нисам крио свој рад ни од фактора, нити од књиговође; мој је новчани дневник био по неколико пута ношен од њега књиговођи, а остале су све књиге биле код књиговође, те је и исти знао за сваку потуру, што је штампарија прими.

Саборски одбор и Мато нису оставили садашњој управи ни једне своје књиге, нити она зна, шта су они радили и шта имају од кога примати и давати.

Какво мора бити стање штампаријино, може се видети из тога, што је до половине марта узето из фондова 3000 Круна, што загребачка дионичка творница папира захтева од штампарије дужних 2.371·23, Лајкам-Јозефтал дужних 555·45, што је требало платити још 28./IV. 1907., прота Јован Борота 250 К, што му је требало бити плаћено јануара о. г., а Тајеру и Хартмуту у Бечу плаћено је 16. о. м. 245·85 К, што му је требало бити плаћено још 9./III., свега дакле 6.422·53 К. А да то није ни половина дуга, то ће се видети, док се добију књиге.

Тачном и савесном уплатом за узету робу, ја сам штампарији код горњих фирми стекао таква кредита, да сам могао добити робе на 100.000 К, а Мато и саб. одбор дотерали су дотле, да сам морао да исплатим 27·— К за коверте. Ни толико нису имали кредита.

Какав је промет био у штампарији за време моје управе, а *какав* је био за Матине, то зна и увиђа и штампаријин кириција Јапош и железничка и поштанска управа.

Саборски одбор и Мато држе и мисле, да не ће садашњој управи морати предати рачун о својој управи и књиге; но љуто се у томе варају. *Предаће их као попа*, пред свег телалења др Михајловића, како ће садашња управа морати саб. одбору мало друкчије предати штампарију, него што она мисли.

Ако већ дође до **те** предаје, предаће је све **онако**, као што поштени људи предају радње, јер нема више епископа вршачког, који је морао да потписује ради неких пригодица рачунских из 1894. и 1895. год. све глупости радикалских силника, а нека изволи др. Михајловић **отети** је насилнички, као оно др. Жарко, др. Вачић и Мато, па ће видети, како ће проћи и у штампарији и код суда, јер и ја сада знам *оно*, што нисам знао 22. августа пр. г.

Хрватска и Славонија нису ваљда арнаутлук, те кад је напослетку поред свег извијања, мољакања и понижења радикалског, победила правда, и осудила насилнике; славиће она за извесно и у будуће победу над свима насиљима, па и над радикалским.

А да ће имати прилике и радикалски пријатељи у Пешти да се увере о савесности радикалској, и зашто су они на онај начин отели штампарију и копрцали се, да је не предају: о томе не треба да се господа радикалска ни мало брину.

Видеће и наш свет а и страни, а тако исто и хрватска и угарска влада, *шта су све радикали за 7 месеци радили у једној просветној институцији — штампарији — и какав су вандализам у њој починили и како су је упропастили* и зашто су обијали прагове у Загребу и Пешти, да само задрже штампарију у својим рукама и на какве је дијурне издао саб. одбор од штампаријина новца од 22. авг. до 31. дец. 1907. 1016·44 ф.

Све ће се то видети и имаће кад да се кају сви они и у Загребу и у Пешти, који су пријатељевали радикалима и помагали, да штампаријом неовлаштени пуних 7 месеци најнесавесније рукују и да је дотерају до паса.

А имаће меродавни да реше и то, сме ли саб. одбор подговарати раднике, да не долазе у радњу и да стрејкују, због чега су и изгубили места, као и то, је ли Мато смео и сме ли штампати у Н. Саду „Митрополијски гласник“, кад штампарија има уговор са саб. одбором ради штампања.

Беспосленог пак дра Михајловића и Красојевићеву канцеларију умолио бих, да не буне бивше раденике штампаријине и да помисле на последице, које могу наступити, ако се не окану ћорава посла, и шта их може снаћи кад радници напослетку увиде, на што су их навели.

Лако је бити Михајловићу галант са туђим новцем, а тешко са својим.

Д. Руварац,
управитељ.

НОВИ САД, 12. априла 1908.

— **Избор патријарха.** Будимпештански „Az Ujság“ доноси под овим насловом у свом јучерашњем броју ову вест: »Послове српске православне цркве потпуно ће за неколико недеља у ред довести епископ Лукијан *Богдановић*. Према тому — као што смо извештени са обавештене стране — влада ће по свој прилици у другој половини идућег месеца дати сазвати конгрес у Карловце, да овај изабере патријарха.«

О овом ћемо проговорити опширније.

— **Одриче га се!** Познати, и сувише познати Јаша *Томић* написао је у 100. броју „Пестер Лојда“ изјаву, у којој одговара на чланак, што је у 98. броју истог листа изишао из пера народног посланика г. дра Михаила *Полита-Десанчића*. Кад смо прочитали то „ишчадије“ ослабелог мозга Јакова Томића, — које је, узгред буди речено, „П. Лојд“ штампао на *осмом* месту и то ситним словима —, видели смо у њему оног истог опсенара, који се сваки дан продуцира на ступцима бедне „Заставе“. *Сама фраза и неистина*, која не ће упалити код иноверне публике. Тако на пр. Јаков Томић прича »П. Лојдовој« публици, да је он с Николом *Пашићем* пре шест година »јавно раскинуо«, а то просто није истина, јер се Јаша Томић и данас врло лепо живи с Пашићем. То зна цео Београд.

Томић се Пашића одриче само пред „П. Лојдовом“ публиком.

Каква је смелост, какво је *извртање* и какво је *опсенарство* у допису Јашину »Пестер Лојду«, види се и по томе, што он каже, да се Полит поплашио од преске парнице, те повукао своје тврђење о субвенцији из Београда као недоказано, а **не казује, да је баш Јаша преко свога адвоката повукао своју клевету у погледу мита у ходошкој парници.** У погледу субвенције из Београда није ни била парница у течају, и Јаша би морао био тужити «Браник», а не др Полита. Кад је др. Полит видео, да је парница против Јаше устуљена мађарској *пороти* у Сегедину, мануо је др. Полит читаву ствар, тим више, што је *Јаша изреком повукао своју тврдњу* у погледу ходошке парнице.

У својој бедној одбрани вели Томић, да задржава себи, да *судски* докаже, е оптужба у погледу »Заставине« субвенције потиче из уредништва »Браника«. Врло добро. На тај »доказ« жељно чекамо. А запитаћемо жалосног радикалског вођу: *Зашто не тужи суду оне београдске листове, који су га* **црно на бело** *обележили као плаћеника не Србије, него Пашићева диспозиционога фонда*? Ми никада нисмо тврдили, па ни сада не тврдимо, да Јаков Томић и његова „Застава“ примају субвенцију од данашње фузијонашке владе у Београду, али су други то **категорички** тврдили, што више навели су и **бројке**, колико „Застава“ прима од Пашићеве владе. И то ћемо ми изнети и пред суд, — ако разметљиви »вожд« радикалске странке одржи своју реч, е ће „пред судом доказати“, да смо **ми**

изнели пред јавност, да је он плаћен од данашње владе у Србији. Ни најмање се не бојимо човека, који се копрца у виговима, које је другима сплео. А онда ћемо позвати и Јакова Томића, да нам докаже, да смо ми „у служби Беча“.

Политички преглед.

— **Словачка народносна странка**. Словачка народносна странка одржала је ономад у Турчанском Светом Мартину земаљску конференцију. Конференција је решила, да у интересу уважања општег изборног права покрене јаку агитацију.

— **Раскол у Старчевићевој странци права**. „Хрватска“ јавља: Јучер је саборски клуб Старчевићеве странке права обдржавао своју седницу. Седница је трајала до касно у ноћ. По нашим информацијама сазнајемо, да је раскол у Старчевићевој странци права потпуно настао. *Из странке иступише* др. Миле *Старчевић*, др. Давид *Старчевић*, заступници *Павелић* и *Першић*. По страни остадоше заступници *Киш*, *Ритиг*, *Куфрин*, *Новак* и *Јемершић*. Остали су за Франка.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 12. априла 1908

— **Ред богослужења у Новом Саду страсне и светле недеље**. *Први дан Ускрса* звони ујутру први пут у пола три сахата на јутрење. Истога дана на архијерејску литургију, која ће бити у саборној цркви, звони у девет сахата први пут. На вечерње истога дана звони у пола четири сахата. *Други дан Ускрса* звони на јутрење у пет сахата. На архијерејску литургију, која ће бити у алмашкој цркви, звони у девет сахата први пут. Истога дана је вечерње у пола четири сахата. *Трећи дан Ускрса* одржаће се литургија са јутрењем у пет сахата у јутру.

— † **Стеван Шилић**. Опште поштовану овдашњу српску породицу г. Тоше *Шилића* и супруге му гђе Велинке родом Добановачке постигао је голем удар судбине. Њихов честити, већ одрасли син Стеван, медицинар и једногодишњи добровољац, преминуо је на Велики Четвртак у петроварадинској војној болници после кратка но тешка боловања а данас је уз велико саучешће овдашњега грађанства мртво тело му пренесено на овдашње ајмашко гробље, ойде је у цркви опојано и за тим предано матери земљи. Ко год је познавао младог покојника, здрава и крпна, а уз то ваљана и озбиљна младића, мора зажалити за њим и искрено рећи, да је црна штета што је пре времена у гроб морао сићи живот, који је не само родбини и својти него и свем народу нашем могао бити од користи. Ућвиљеној породици изјављујемо своје најдубље саучешће а души честитог младог покојника нека Бог даде у рају насеља!

— **Новосадско српско занатлијско певачко друштво »Невен«** појаће први дан Ускрса на јутрењу у св. саборној цркви а у свето успенској цркви на св литургији. Као што смо поуздано извештени, »Невен« се спрема, да ове године приреди својим члановима помагачима и српској публици лепа уживања. Као сваке, тако ће и ове године друштво приредити мајску забаву. Том приликом ће се приказати драмски спев у три дела с натписом: »*Слава Дубровника*« од проф. Јов. *Живојновића*. Песме за зборове у овом комаду компоновао је г. Исидор *Бајић*.

— **На „Заставине“ опсене**. Пишу нам из *Митровице*: Никога нису толико потезали и грдили у последње време радикали у „Застави“, као нас Митровчане, *јер смо их* овде у најјачој тврђави кировско-радикалекој *сатрли*. Сви ти глупи и радикалски пакосни напади и денунцијације само нам дижу понос и само нам боље отварају очи. Чекамо, да се сасвим пскашљу, па ћемо им онда лепо и српски одговорити. Крстићете се од чуда, како могу нека људска обличја ниско пасти, клеветати, лагати, сиктати, подметати и пљувати. Сад само бележимо, да се на њихове бројеве не осврћете. Све је то пресна лаж. Они на далеко можда верују, али овде постизавају сасвим противне успехе. Бар види и радикалски свет, који је био на избору, како га у очи облагују и опијају.

Сад само напомињемо, чему се не треба чудити, да је митровачки дописник „Zásztave“ (сад био он доктор или шпецерајиста — кад лаже, лаже!) гадно и свесно слагао. Чудили бисмо се, да није. Ради се о проти *Јеремићу* и његову јаловом „путешествију“. Истина је, да је црни прота прегледао црквену општину, али је *није* нашао у реду, као што она *лија* прича. Жалосно је, ал' кад није друкчије, прота је нашао *у благајни необрачунаних дефицита* од прошле године. У опште у нашој кировско-ритерској црквеној општини *има много бубрега*. Ми ћутимо, док ћутимо, али ако се бумбареви обезобразе, почећемо да запиткујемо много масних ствари, да ће се све чешкати. Н. пр. изненбуха питамо, *шта је са рачунима о градњи Српског Дома*, са којим је митровачко Српство унесрећио тадањи председник општине падши Ђира von Милеких? Рачуни су предати још пре неколико година, али квите, квите нема, ама баш ни једне.

Потрудићемо се, да од сад чешће запиткујемо наше племениташе. Сигурно ће се радовати томе. Зар не, господо и господари?

— **Исправак**. У прекјучерашњем броју нашег листа у чланку под насловом »Ту зец лежи!« на трећој страни у четвртом ступцу у 52. реду од доле треба место »99 К 22 ф.« да стоји: 996 К 22 ф.

Новости са стране.

— † **Генерал ађутант Линьевић**. Бивши врховни командант руске војске у Манџурији (кад је ова већ изгубила рат с Јапаном), генерал инфантерије генерал-ађутант *Линьевић* умро је 10. (23.) о. м. у вече од упале плућа. Беше то ванредно енергичан и даровит генерал, који је много ратовао, а нарочито се одликовао као врховни заповедник међународног експедиционог корпуса за време похода против Боксера у Кини г. 1900., када је на челу свог корпуса заузео Пекинг, горду престоницу „небеског царства“. Генерал Линьевић је скоро целу своју в јничку каријеру провео у ратовима. Особито се одликовао у кавкаским походима против Шамила и у кримском рату, а особито у рату против Турске и Кине. Опште је мишљење, да би рат Русије против Јапана друкчије испао, да је Линьевић одма био главни заповедник.

О том старом јунаку руском још ћемо говорити.

— **Скаменьска шума**. У Камеруну је један срески начелник, путујући по свом срезу, међу осталим свратио и у сеоце Барику, где је открио нешто сензационално. Близу села се простире шума, која се у правом смислу речи скаменила. Скаменьено је дрвеће високо десет до двадесет метара. Некојем дрвећу се и корен са свим скаменио па заједно са стаблом лежи у тој чудноватој шуми.

НОВИЈЕ.

Њујорк, 11. априла. Атентат на председника *Кабреру* извршили су кадети политехнике, који су сачињавали почасну стражу. Они су пуцали на председника и његову свиту. Више особа је погинуло. Кабрера је лако рањен. Осам кадета су одмах пушкарани.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву »БРАНИКА«.

Поздрав руског цара црногорском кнезу Николи I.

Цетиње, 12. априла. Кнез Никола I. примио је од цара Николе II. на руској граници ову депешу: „Са неизмерним задовољством примио сам посету Вашега Краљевског Височанства. Ваша посета ће у сваком срцу правога Руса оставити дубок спомен. Нека Бог узме под своје свето окриље Ваше Краљевско Височанство и Вашу славну земљу!“ Кнез Никола I. стиже сутра из Бара амо. Спрема се свечан дочек.

Догађаји у Португалској.

Лисабон, 12. априла. Револуционарци позивају младога краља Мануела II. и породицу му, да се мирним путем одрекну престола и да оду из земље, јер је оснивање републике једини излаз из кризе и само се тако може избећи грађански рат.

Избори у Енглеској.

Лондон, 12. априла. При накнадном избору у Манчестру изабран је унијониста Џонси. Нови министар трговине Черчил остао је у мањини са 400 гласова.

Опет размирице у мађарској коалицији.

Будимпешта, 12. априла. Решење министра унутрашњих дела, да жупанијски чиновници на жељу главне скупштине морају референсати и на немађарском језику, изазвало је у у клубу независне странке велике узбуђење. Појединн се посланици иска заше као тумачи узбуђењу својих бирача, који су их замолили, да упра ве прешну интерпелацију на мини стра унутрашњих дела. Ако већина буде усвојила становиште министра унутрашњих дела, више ће посланикâ иступити из независне странке.

Повишица официрских плата.

Будимпешта, 12. априла. Заинтересовани се фактори труде, да се избегне, да питање о повишици официрских плата доведе до кризе. Вести, као да је заседање делегација одложено до јесени, да је Векерле понудио компромис и да ће Његово Величанство у погледу војних застава издати ручно писмо, нису истините.

Слом међу Старчевићијанцима.

Загреб, 12. априла. До сад је из Старчевићеве странке иступило њих девет посланика. Они су дали изјаву, да у наглашавању великосрпске агитације виде само средство, да се народ у Хрватској одврати од борбе за своја права.

☛ **Због светлих ускршњих празника изаћи ће идући број нашег листа у среду 16. (29.) о. м. после подне.**

Пчелари и пчеларска друштва!

Српска пчеларска задруга јавила је прошле године, да ће концем августа 1907. године приредити у Руми земаљску изложбу меда, воска, производа од меда и воска живих пчела, пчеларскога алата и свега осталога, што у пчеларство спада.

Управа задруге чини припреме од своје стране и поново упозорава гг. пчеларе и пчеларска друштва, да се и они од своје стране спремају, а док се у најкраћем року доконча питање у погледу покровитеља изложбе и с њиме споразуме у погледу дана отварања изложбе, која ће свакако бити концем августа, послаће се пчеларским друштвима и свакоме пчелару, за кога ова управа знаде, исказница, у којој ће назначити, шта жели изложити, а оне, за које управа не зна, уљудно моли, да јој се пријаве, пак ће се и њима исказнице послати,

Да се сврха што боље постигне, одржаће се у то време *у Руми и конгрес српских и хрватских пчелара и српска пчеларска скупштина* са предавањима уз практичне демонстрације; побринуће се, да се што више интересената изван домовине упозна са нашим производима, а наши домаћи купци увере, да могу добити и код нас много што, што са стране наручују.

А да би се на изложби могла показати што потпунија слика пчеларства код нас, треба да сви пчелари из свих крајева домовине учествују на изложби са производима са свога пчелињака.

За место у изложби не ће се плаћати. Награда ће бити почасна диплома, диплома признаница и новчане награде. За путну олакшицу за предмете за изложбу побринуће се управа.

Управа српске пчеларске задруге.

Позив на претплату.

Са 1. (14.) априлом о. г. ступио је „Браник“ у другу четврт о. г., те с тога отварамо нову претплату за наш лист. Држимо, да је излишно, да нарочито препоручујемо „Браник“ српској читалачкој публици. Наш рад је отворена књига, а да смо на правом путу у борби за права српскога народа, доказ је и она хајка, која се са разних страна диже на овај једини независни дневни лист српски у Угарској. У добу, кад су многи т. зв. „родољуби“ отишли под скут данашњим властодршцима у Угарској, „Браник“ је остао непоколебив у свом српском држању и за то је поднео, а још ће имати и да поднесе и велике материјалне жртве. Као потпуно независном листу према свима и свакоме „Бранику“ је једини извор за опстанак претплата свесне и родољубиве српске публике, коју овим молимо да се претплати на овај српски лист, за чије усавршење не жалимо ни труда ни трошка.

Молимо и оне поштоване претплатнике, који су нам остали дужни претплату, да нам пошљу тај дуг, јер смо им редовно шиљали лист. Администрација нашега листа кредитира поштованим претплатницима до крајњих граница могућности и тек онда обустави шиљање листа. Излазимо, дакле, на сусрет читалачкој публици, колико год више можемо.

Претплата за „Браник“ остаје стара:

на читаву годину	**32 К**
„ по године	**16 „**
„ четврт године	**8 „**

а може се претплатити и месечно са 2 К 70 п. За Србију износи годишња претплата: 40 динара, погодишња 20 динара, а четвртгодишња 10 динара. За све остале стране земље износи претплата 40 К у нашем новцу.

Претплата се шаље поштанском упутницом на администрацију „Браника“.

У Новом Саду, 2. (15.) априла 1908.

УПРАВА и УРЕДНИШТВО „БРАНИКА“.

ТРГОВИНА.
НОВОСАДСКА ШИЈАЦА.
ИЗВЕШТАЈ

од 12. (25.) априла 1908.

Пшеница каквоће — —	К	23·40 п.
„ II. „ — —	„	22·40 „
Зоб — — — — — —	„	14·40 „
Јечам — — — —	„	15·20 „
Кукуруз: — — — —		—·— „
окрунјен (нови) —	„	12·40 „

Продато је: 160 мтц. пшенице, 15 мтц. зоби 20 мтц. јечма и 130 мтц. кукуруза.

Марва, свиње и живина.

Волови по кили — — — — —	50—56	п.
Свињи тешки по кили — —	86—90	„
„ средњи „ „ — — —	80—82	„
„ лаки „ „ — — —	70—76	„
„ мршави пар 120—180 круна		
Теоци по кили — — — — —	64—70	п.
Јагањци по кили — — — —	78—80	„
„ по пару 25—30 круна.		
Кљукане гуске по кил. 1 круна 40 п.		
Јаја 9 ком. — — — — — — —	—·40	п.

— **Српско Братство** једина је задруга, која поред исплаћивања посмртнине од 1.000 или 2.000 круна води бригу и о сирочади. Срби родитељи, ма које вере, будите што пре редовни чланови! А имућни се Срби моле, да буду пријатељи српске сирочади, па да се упишу за добротворе (који само једном плате 100 круна) или за подупираче (који сваке године плаћају по 6 круна.) — Упис се прима У п р а в а (Zagreb, Ilica br. 7.) и повереници, где их има.

Ускршњи додатак 85. броју »Браника« за год. 1908.

Ускршња посланица српском роду.

Хришћанство се с правом може назвати религијом љубави. На сваком листу Новога Завета, тако рећи у сваком ретку новозаветнога светога писма говори се о љубави а опомињу се Хришћани, да се клоне свађе, распре, мржње и свих овима сличних порока.

Као што пријатељ цвећа марљиво сакупља разне цветове, веже их у дивне китe или плете од њих шарне венце, тако ћу ево и ја теби, мили мој роде српски, а о светлом данашњем дану ускршњем, да поберем из еванђеља и апостолских посланица дробни бисер спасоносних изрека, те да их нанижем у један низ, који нека би красио свакога од нас!

Клоните се, Срби браћо, свађе као живе ватре, јер „где је завист и свађа, онде је неслога и свака зла твар“ (посл. Јаков. III. 16.), но живите у миру и у љубави са својима ближњима, имајући свагда пред очима Спаситељеве речи, које гласе: „Благо онима, који граде мир, јер ће се назвати божји синови!« (Мат. V. 9.) Чувајте се, браћо драга, „да никаква рђава реч не излази из уста ваших, него само, што је добро“ те настојте, »да се узме од вас свака горчина и гњев и љутина, и вика и хула», па »будите један другоме благи, милостиви, праштајући један другоме, као што је и Бог у Христу опростио вама“. (Ефес. IV. 29., 31. 32.) А даље, Србине брате и Српкињо селе, „што је год истинито, што је год поштено, што је год праведно, што је год пречисто, што је год прељубазно, што је год славно: то чините и Бог мира биће с вама!“ (Филиб. IV. 8. 9.). „Одбаците, дакле, сваку пакост и сваку превару и лицемерје и завист и сва опадања“ те „поштујте свакога: браћу љубите, Бога се бојте, цара поштујте“ и за тебе ће се онда, српски роде мој, моћи рећи, да си род изабрани, царско свештенство, свети народ“. (I. Петр. II. 1. 17. 9.)

Није ли зар Бог показао своју превелику љубав према нама, кад је свога сина - јединороднога послао, да умре за нас, да очисти грехе наше, па „љубазни, кад је овако Бог показао љубав к нама, и ми смо дужни љубити један другога“, јер „ако ко рече: ја љубим Бога! а мрзи на брата свога, лажа је; та заповест имамо од Бога, да, који љуби Бога, љуби и брата свога“ (1. Јов. 11. 20. 21.)

Чуј ове речи, српски роде, чуј их, али и извршуј божанствени овај наук, јер „сваки, који слуша речи ове и извршује их, може се уподобити мудром човеку, који сазида кућу своју на камену, и удари дажд, и дођоше воде, и духнуше ветрови и нападоше на кућу му, али кућа не паде, јер беше утврђена на камену; а напротив сваки онај, који слуша ове речи а не извршује их, раван је луду човеку, који сазида своју кућу на песку, и удари дажд и дођоше воде, и духнуше ветрови и ударише у кућу му и паде кућа и распаде се страшно“. (Мат. VII. 24. — 27.)

Ја ти, мили мој роде српски, рекох ево реч божју, те „ко има уши да чује, нека чује!“ (Мат. XIII. 43.)

У Куману о Ускрсу 1908.

—вић.

Чувајмо децу од заразе!

Пише др. **Никола Вучетић** из Београда.

Како је то лако рећи: »Чувајмо децу од заразе!“ а како је то тешко, готово немогуће увек извршити! Та има толико знаних и незнаних путова, којима доспевају заразне клице до детета. И онда још, док детенце не добива ништа у уста за храну или пиће, док је још на сиси материној, изнађу те клице разних завијутака и врвина, којим се своје жртве дочепају. Присетите се само, како мало дете трпа у уста све, што дочепа, а пре свега своју ручицу, на коју се овде или онде са каквих ствари прилепило каквих клица, било то са хаљина дадиљиних или материних, са очевих или других, који дете из милоште узимљу и милују, било прашином са ћилимова и креветнине, гола пода, столице или стола. Нарочито пак, кад се дете држи и креће у сиротним, запћивеним становима, у тескоби посред осталих сродника, било здравих или болесних, опасност је по њ куд и камо већа. Док је дете још на рукама, и помози Боже! Али чим је почело пузити, ходати, само тражити сигре и забаве, наилази оно на још далеко већу и озбиљнију опасност. По земљи падају пљувачке, у којима је често клица сушице, великога кашља, дифтерије, мраса, па и скрлета, а занечишћавање другим измецима шири и клице врућице, срдобоље, опаких дечјих летњих катара и т. д. Како ли је то све измешано у сиротињским становима у вароши, а како у кућама по нашим селима, где се нема појма, а често ни смисла ни за најобичније захтеве здравствености! Па ко да не зажали и овде на сиротињу и немаштину! Али и незнање и неразумевање, необавештеност првозвано ту пир пирују!

Ну — признати морамо — није само сиротиња и необавештеност заштитница заразе. И у домовима — то знамо сви — имућних и богатих отшкрине она врата и шири се тамо често немилице. Измешане клице са прашином са улице и с излупаних ћилимова и болесничке постељине продиру кроз врата и прозоре и кроз пукотине у њима, сакривају се по завесама, по креветима, по ћилимовима, по ћошковима, по књигама, сликама итд., па ту по собама чекају да продру одатле у дечје тело, камо их деца често сама својим рукама унесу. Па онда миловање и љубљење, којима обасипљу сретни родитељи и умиљата родбина и знанци малу децу, често, врло често су први извор зарази. Од обичне кијавице са често тешким њеним последицама до тешке дифтерије и скрлета нижу се тако разне заразе.

Знајући све то, шта нам онда мора бити преча дужност, него да се чувамо те зле навике или бар, ако је се већ не можемо отрести, да не љубимо децу у уста, али богме не ни у руке, јер деца мећу руке своје сваки час у своја усташца, а и у лице не, јер и са лица свога снесу она те клице својим ручицама у уста, ако их је каквих иза нашег љубљења тамо остало. Довољно је детету послати пољуб или га додирнути, ако већ не можете јуначком срцу да одолите, у теме и потиљак!

Да не би пак заразне клице продрле у дечју собу, ваља нам се чувати прашине у близини дечје собе, у самој соби пак да буде што мање ћошкова и закутака, завеса и ћилимова. Тако би то требало да буде, али махом није тако. А и како ћемо се сачувати прашине са улице, у којој често врве клице рикавца, гушобоље, а нарочито сушице! Наши несносни ветрови, небрига или, ајде да рекнемо, немогућност са немаштине и сиротиње опште, да утолимо прашину водом, полевањем, па онда оно чишћење или боље рећи нечишћење, већ завитлавање прашине по улицама оним незграпним метлама, с којима видите наше „чистаче“ уличне: Све је то помагач ширењу и продирању прашине у наше станове.

У кући, дакле, као и на улици прети детету опасност од заразе. Па и у башти, на шеталишту, камо изводимо и износимо своју децу ради свежег ваздуха, наилазимо на изворе зарази им. Ту се дете може заразити непосредно од каквог туђег привидно здравог детета, с којим ту дође у додир, а у ком већ тиња каква заразна болест. Па онда и посредно се може дете заразити из прашине са клупе у башти, на којој се је болесно дете сиграло, коју је својом пљувачком измазало. И у једном и у другом случају отклонити увек заразу, залазећи у јавне баште, било опште, било дечје, готово је немогуће и ма шта радили, десиће се понеки пут, да ћемо настрадати. Нарочито се сушица и велики кашаљ тако могу ширити и често шире, јер баш тако болесну децу и одрасле болеснике и шаљемо у поље, у природу, у свеж ваздух, а родитељи дечји изводе их у — паркове.

Ну школа је најчешћи расадник заразних болести за децу. Као што је то већ код многих заразних болести, дете има уза се заразних клица, а осећа се још добро, свеже је, сигра се и јури, долази у школу, додирује здраве другове и другарице, узајмљујући им своје ствари и узимљући њихове у зајам, и тако им предаје нешто од клица оне болести, која ће за који дан и њега и које од другова и другарица довести у опасност за живот им. Ето, дакле, како се и при најбољој вољи и при најбрижљивој пажњи зараза не може отклонити у школи. Нема сумње, ако се кадгод буде могао удесити непрестани стручни надзор тако, да деца буду тако рећи непрестано, сваког дана, и пре и после подне, сваког часа, под тим надзором, па се сваки ијоле сумњив случај одмах одлучи, моћи ће се зараза колико толико и у школи спречити или барем уређати. Овако пак, како се данас врши лекарски надзор у школама, он је бесмислен, јер је недовољан и управо бескористан.

Има још извора, из којих заразе насрћу на човека. Тако је храна и напитак често носилац заразних клица. Свако зна, да се врућична разболевања често шире водом, често се тако појави врућица, као кад букне ватра. Загађени бунари, чесме, поточићи, реке махом су криве томе разболевању. Тако доспеју те клице и у млеко. Деца често пропадају због тога. Па јектика, тифус, скрлет и др. често су ушле у чију кућу баш млеком, понекад дабогме и маслом или свежим сиром. Само добро кувано млеко не носи нам ту невољу.

Има још тешких разболевања, која се могу закотити, кад не пазимо довољно на храну и на чистоћу, нарочито још дружећи се са понеким животињама. Често видимо децу, где се сиграју са псетом и са мачком, како им се псетанце умиљава и својим језиком лиже дете, где стигне, па кад се у псету деси болест извесна, нека врста гљиста, може се дете, као и одрасли, разболети једном тешком болешћу, којој и поред тешких махом успешних операција, ипак доста често подлегне. И са мачке прећу неке болести и опасне и убитачне.

Има још једна друга животиња, која је лети увек и незвана у нашем друштву и која нам уз своју песму усађује клице наше наступне или барске грознице. То је комарац. Зато и не ваља децу пустити, да леже без комарника, а и иначе их ваља чувати од тог незваног досадног госта. Још опаснији су непријатељи здрављу за време свих топлијих дана муве. Оне падају свуда па на својим ногама, а и крилима, понесу често заразних клица најразноврснијих болести и преносе их на друге предмете, а нарочито на храну. Јасно је сваком, да су оне често прави виновник разболевању, па зато се и ваља од њих бранити, колико год можемо и требити их, а нарочито ваља пазити на чистоћу а не загађавати предмета, пода, земље итд. пљувањцима и разним измецима, у којима се најчешће налазе клице разних болести и са којих их муве могу лако пренети на нашу храну и пиће.

Код нас има још један обичај, рекао бих, општи, заједнички. Свуда се једе суво месо некувано, а сланина готово увек тако. Наш ужички пршут је на гласу са своје укусности. Понекад се и иначе спрема месо полу пресно за јело. Ето тако једући пресно, некувано месо запатимо често пантљичару, а кадикад — јер је и иначе ретка у нас — и трихину. А ако се при спремању хране и при самом јелу још не пази довољно на чистоћу, лако доспева у тело и обична гљиста вретенуша, а и поздеруша!

Ми видимо, дакле, да за децу стрше опасности на сваком кораку, да их дочепа зараза. Па како да их сачувамо од свега тога? Пре свега чистоћом. Чистоћа да буде свуда и да се чини све, чим се клице заразе могу отклонити и уништити: избегавање и раскужавање немилосрдно, без обзира на препреке, с којима се у том послу сусретамо. Тако треба и то је лако речено. Али какве се тешкоће стављају пред нас! Друштвене несавладљиве невоље не дозвољавају то. И сиротиња појединаца и вековно грешење у друштвеном уређењу и зле навике у држању чистоте на улици, у школи, у цркви, кавани и гостионици, у подизању непробитачних, неподесних и нездравих станова, такве су препоне, које захтевају потпуно друштвено преуређење. А то се не дâ одједном постићи. Само поступан рад донеће после дугог низа година приличан успех!

Дружичало.

Шта је дружичало?

Један дан у години, посвећен мртвима. Прелију се гробови, очита се молитва и тиме је свршено. Код многих се то само врши као дужност и обичај, који треба одржати. Но има и таквих, којима је тај дан веома тежак и жалостан, а то су они, којима су све наде тамо у црној земљи закопане, они, који су сахранили сву своју срећу.

То осећа и млада жена, која се одала мислима, седећи сама у сумрачку, а мисли јој лутају по прошлости. Слика за сликом долази јој пред очи, од највеће среће па до најжалоснијег краја. Још је у цвету младости, али је већ толико претрпела, да јој се чини, као да је преживела цео век.

Сутра је дружичало,

Пре десет година, о Ускрсу, венчала се и заиста онда није ни помишљала, да има дружичала, а сада јој је тај дан највећи светац. Та онда се стара за миле и драге и у мислима је сасвим с њима. Кад се сети свог венчања оживи јој у души заиста лепа слика. Јединица у матере, којој се угађало и све по вољи чинило, удала се за оног, ког је љубила свим жаром свог млађаног срца. Сватови су били господски, лепи, весели. Чисто јој се појави осмејак на лицу, кад се сети те слике: она у белој свиленој венчаној хаљини, седи поред свог војна, а кроз дворану се ори дивна сватовска песма: „Одби се бисер грана...“

Но слика потамни те се појави друга, такође лепа, бајна. Млада женица седи код колевке свог првенца, поред ње љубљени јој муж, па заједнички уживају у свом чеду. Та ова их копча везује још јаче једно за друго. Поред колевке свог детета сањају снове о будућности, договарају се, како ће чедо своје извести на пут, усадити му у срце све, што је лепо и племенито, и надају се од њега помоћи и утеси у старости.

Но брзо се промени и та слика. Дете већ величко, лепо, разумно, највећа радост својих родитеља. Једног дана примети мати, да је детету врела глава а обрашчићи да су му зажарени. У највећем страху шиље по лекара и дете меће у креветац. Не прође неколико дана, а малише нема више! Дифтерија, то дечје страшило, отрже чедо из материна загрљаја. Но онда је крај ње био љубљени муж јој, који је, савлађујући свој бол, тешио њу и трудио се, да својом нежношћу ублажи њен бол.

Но ево и последње, најжалосније слике! Највећег удара судбине! Још горка рана за чедом није ни зарасла а уда јој судба одузе и мужа, и онда тек осети праву празнину у души. Та нема крај себе никога, ко ће да ју теши, да јој нежним речима олакша бол и помогне претрпети све даље ударе судбинине.

Не! Сама мора сносити све, не само самоћу, него и све непогоде у животу, а још и нападаје рђавих људи, а мора да ћути и трпи. Нема никога, ко се за њу стара и ко је узима у заштиту.

Спустио се већ сасвим мрак, у соби се једва распознају предмети, млада жена се трже као из сна, упали лампу, мислећи: ваљда ће при светлости жалосне мисли моћи одбити од себе. Узме ручни рад и сузним очима се опет врати у садашњост.

Звона зазвоне. Тă сутра је дружичало!

У Сентандрији.

Удова Марица Димшић
родом **Барићева.**

ЈЕДНА ПАМЕТНА ИДЕЈА.

— Ћаскање. —
(Jacques, Нови Сад.)

Једнога дана, када сам, као обично после ручка, викнуо да платим, изненадио сам се. Келнер, којем се плаћа, није више онај стари, дугогодишњи келнер, него један сасвим нов човек. Чисто ми није ишло у главу, да у овој гостионици, где ја ручавам, може уопште бити други когод Zahlkellner, до онај стари, дугогодишњи чича, здепаст, са широким крагном и са лицем, пуним израза, који је казивао нешто врло значајно, а у ствари није значио баш ништа.

И моје изненађење бивало је све веће. Замислите, он, тај нови Zahlkellner, није просто знао цене јелима. Ја, на пример, кажем: супу говеђу, — а он извадио оловку па је гризе. Ја још једаред кажем: Говеђу супу, — а он извадио нотес и метнуо на њега онај келнерски папирић, па то држи у левој руци, — а десном држи оловку, — па опет гризе. Ја и по трећи пут рекох, сад већ јасним гласом: Говеђу супу! А он, замислите, још једнако гризе оловку.

Ја сам сад видео, да овако даље не иде. Што ја већма вичем: говеђу супу! — он све већма гризе оловку, и већ сам почео очајавати, мислио сам, да ћу морати умрети, ја тако вичући супу, а он гризући оловку. Но срећом, он најзад проговори:

— Извините, али ја морам да погледам у ценовник. Није знао, колика је цена говеђој супи.

И најзад донесе ценовник, погледа цену и запише.

Ја наставих за тим: телеће печење и салата од краставаца.

Он: Извините, али морам опет да погледам у ценовник.

Ја: То сте се овога пута врло добро сетили; уштедели сте и мене и оловку.

И он запише цену телећег печења са салатом од краставаца. То је исто учинио и са трећим мојим јелом, ташкама с пекмезом. Само сам му ја сад био на услузи. Одмах сам рекао: Ташке с пекмезом, двадесет и пет крајцара. На то ми он није заборавио да захвали.

И, док се овај нови келнер не увеџба у цени јелима, ја сам му увек говорио уз јело одмах и цену. Али после сам увидео, да бих ја целу ову ствар могао окренути на своју корист, као што сам и учинио.

Ја, на пример, лепо ручам, обришем уста и дозовем да платим. Он дође и ја отпочнем:

— Један асјет, цигерица са аспиком, четрнаест крајцара.

Келнер ме мало чудно погледа, али, пошто смо тако већ одавна радили, да ја кажем јело и цену, а он то онда тако запише, — није му остало ни сад друго, до да запише: четрнаест крајцара.

Ја наставим:

— Гарниран бифтек, са јајетом, — двадесет и две крајцаре.

Келнер ме сад сасвим чудно погледа, али гледао сам и ја њега, и лепо он запише двадесет и две крајцаре.

Тако је и даље ишло. И од то доба, ето, ја лепо ручам за јефтине новце. Краота једна! То имам да захвалим њему.

Сад ми на једаред паде нешто на ум. Замислите, како би то красно било, кад би тако човек могао свуда, кад неку ствар купује, да јој уједно сам наручи и цену.

Шетам ја, на пример, пијацом. Или. не морам ја, шетате н. пр. Ви пијацом. Или, уопште, шета неко пијацом. И одједаред у једном излогу допадне се мени (останимо ипак при том, да ја шетам) један леп дијамантски прстен. И ја сад лепо машим се за браву, уђем у трговину, назовем Бога и кажем:

— Молим вас овај дијамантски прстен у излогу, — четрдесет и пет крајцара.

И дућанџија лепо изађе и мени прстен, ја прстен у џеп а њему четрдесет и пет крајцара.

Или, на пример, опет тако идем ја пијацом. Станем одједаред пред трговину автомобила и почнем се дивити једном изложеном автомобилу од сто десет километара на сат. Стојим тако и дивим се, па онда наједаред уђем и кажем:

— Добар дан, ја бих, молим вас, хтео онај автомобил из излога — два форинта и тридесет крајцара.

Трговац без речи оде и извади автомобил, ја њему 2 ф. 30 крајцара, и узмем автомобил па у џеп.

Или замислите ово. Добијете на пример опомену за порцију. Нисте, рецимо, имали код себе ситних, кад је требало платити порцију, и за то дођу и опомену Вас. Ви се лепо обучете, одете у варошку кућу на благајницу и кажете: Ево ја исплаћујем сву порцију — форинту и осам десет крајцара. И благајник вам дâ за тим признаницу, да сте платили порцију са форинту и осамдесет крајцара аустро-угарске вредности.

Признајте, то је једна врло паметна идеја, тако да човек може појединим стварима сâм да заказује цену.

КРСТ ГА СПАСАО.

(Ускршња слика из Банатског Потисја.)
Пише: **Ž. Arco.**

Ранко Рацковић био, што но кажу, човек од пете до главе. Све, што год се звало његово, беше кô написано. Чељад му ваљана, но... та не може му замерити ни онај, што се родио у свили!.....

Зашао Ранко у године. Посао прихватише синови и снаје, а он и стрина Раденка надгледају, саветују и негују унучад.

Пролазиле тако године па, као што то у свем свету бива, баш онда, кад се срећа почне пресипати, настане зло ма од куд. Тако је то било и у дому овог честитог домаћина.

* * *

Имао Ранко добра суседа, али га Бог узе те му чисто необично без њега и после више година.

Једног дана усели се у суседову кућу неки странац Бачванин. Био брат од стрица суседин па га ова позвала, да ради и пази имање покојног јој мужа.

Доселење овог Бачванина беше један од крупнијих догађаја у селу и добри Ранко се од срца радоваше, што ће свечаником и недељом имати с ким да мало „продивани".

Одмах при првом састанку, учини нови сусед добар утисак на Ранка. Био то умиљат и кротак човек, а слаткоречив кô мед и понизан, па ни очи не подигне од смерности, кад с киме разговара.

За кратко време постадоше суседи нераздвојни пријатељи. Нико од чељади немаше против тога ништа, али нико ни сањао није, шта ће коштати то велико пријатељство!

Мало било, дуго не трајало, па већ по мало упадаше у очи свој чељади чудновато понашање њихова старешине. Истина Бог, остао је Ранко и на даље онако добар, али некако дошао сасвим другачији човек.

Из пре не би Ранко пропустио ни једну службу божју, а сад све ређе похађаше свету цркву. Кад га стрина Радинка позове, а он се све нешто измотава и изговара болешћу, а она сирота уздахне, па уђе у кућу, те ни она не оде у цркву, него отплаче службу. За то време оде Ранко новом суседу, па све до пред подне не дође. Један пут их је Радинка посматрала, а они њу нису видели. Сусед седи, чита нешто из једне велике црне књиге, па све уздише и преврће очима, а Ранко слуша и гледа у њега, кô бож' опрости у свеца. Гута му сваку реч.

Сиротој редуши Ранковој пуче пред очима.

У оно доба беше назаренство сасвим непознато. Тек кад искрсну овај проклети Бачванин, ето наиђе и на ово дотле срећно село зла напаст. Ранко први паде као жртва лажне вере. Продаде душу сотони а несрећа за несрећом падаше на сироту чељад његову. Окрену се све тумбе. Баш на очиглед поче све суноврат у лепој кући Ранковој. Као да га Бог караше за неверство! За непуну годину постаде добри Ранко занесењи Назарен, од самога апостола, суседа му, а несрећна стрина Радинка кукаше и превијаше се, док једног дана не пресвисну, од туге и терета.

Заболи Ранка душа за великим губитком, али ни суза не кану из његова ока.

„Божја воља, божја воља!" шапташе несрећни човек па заћута и уздисаше и даље.

* * *

Прошло три године, како је Ранко прешао у »нову веру" и како само уздише и вене. Пуне две године није увео у уста ништа осим смокава и уља. За то време начини се од онака човека — жив мртвац.

Чељад кô збуњена. Све је као у неком мртвом сну, ни дај боже оног некадањег благовања!

Узалудни беху сви добри и искрени савети. Чича Ранко оста тврд као стена и „покоран вољи божјој", као што он говораше, »јер је Бог милостиви њега одредио, да и у овом селу оснује праву веру«, као што то препредени апостол назаренства сваком приликом говораше опчињеном Ранку. За Ранком пођоше многи, али се покајаше и повратише у крило своје цркве. Остадоше око Ранка и »апостола Бачванина« неколико њих, што по неку годину проведоше у »хладу«, учећи сајџијски и други занат, од којих ће бити и овај Бачванин да је.

Ранко беше у овом друштву глава па и добра мајка. Делио им је и шаком и капом; откидаше од своје рођене честите чељади, да зајази несите варалице, међу којима је свакако имао првенство његов »добри« сусед, о чему ће се Ранко у своје време уверити.

* * *

Једног зимњег дана седе чича Ранко и сусед у соби. На столу свето писмо, из кога плачевним гласом читаше час сусед, а час чича Ранко.

Препредени Бачванин одавно је сковао план, како да се у име бога-назаренског дочепа једног подебљег комада из руку своје жртве. У читању бајаги »вишим нагоном« преврташе листове и читаше занесеном чича-Ранку по неки став онако на прескок, док не доспеше до става:

»А ко хоће да пође за мном и за науком мојом, нека сва имјенија своја подели ништчим и убогим!...«

Ту преврте апостол очи и тешко уздахнувши почута, да даде времена чича-Ранку, да се о речима овим промисли и сам одлучи, шта му ваља чинити.

Кад чича Ранко ни после подуже почивке не прониче прави смисао наведенога става, поче препредени зликовац плачевним гласом износити тешки положај браће Назарена и како би им ма и потура једна добро дошла. Он не тражи од чича-Ранка ништа, али ако држи, да ове речи светога писма имају места, нека се онда сети своје бедне браће по свету, имајући ове речи св. писма на уму:

»Бог милостиви даје цвећу боју и мирис; храну птицама небесним«, па како се не би онда старао за таког праведника, као што је чича Ранко, и за кућу његову?

Чича Ранко блажен, што је њега одредио Бог, да помогне и подигне Назаренство, понуди све своје имање на ту цел, али великодушни апостол не прими, него само једну полу, ради чега му је чича Ранко потписао унапред справљену хартију, коју од суза не могаше ни прочитати.

До неба захваљиваше честити сусед добротвору Ранку у име свију Назарена па испрати блаженог чича Ранка до вратница.

* * *

Настало пролеће. Отпочели радови у пољу; све се живо дало на посао, само у кући Назарена Ранка нико и не помишљаше на какав рад. Чича Ранко се оглушио према свему, а чељад сломљена учесталим неудаћама и занесењаштвом старешининим, толико је радила, тек да се не умре од глади.

Кад је чича Ранко потписао суседу хартију, поста још привржењији назаренству. Поче још строжије постити, а да би сасвим по пустињачки могао проводити ово неколико заосталих дана, пресели се на селиште.

Чича-Ранково селиште било је у низи тик уз Тису, која је у старо време све то земљиште често топила, али од кад подигоше високе насипе и одбране, од то доба била су земљишта у тој низи од највеће вредности.

Сред њива била некад бела кућица, а сад у пола срушена чатрља. Мало даље од кућице дизаше се на малој хумци крст са иконом светога Ђурђа, крсног имена чича-Ранкова. Све то беше некад живописно лепо, а сад опало — јадно, жалосно.

У ту своју чатрљу усели се несрећни домаћин и проваћаше дане у посту и молитви усамљен. . . . . .

Сиромах Ранко! Увело лице његово беше као восак жуто. Негда прав као бор, а сад се погрбио. На очиглед нестајаше га из дана у дан, живећи о смоквама и води. У том се приближаваше Ускрс. Изнемогли старац читаше свето писмо, али узнемирено помишља на Ускрс, час по бацаше мутне погледе из упалих пожутелих очију на крст. Што ближе Ускрс, бејаше крст овом јаднику све тежи. Као да га притискиваше, тако се и ноћу иза сна, а на дану из мисли трзаше. Икона светога Ђурђа чисто оживе. Старац је при светлости дана, а и при месечини посматраше и учини му се, да је свети Ђурађ оживео. Ено онај гонилац хришћанства, кога светац коњем гази, а копљем убија, учини му се, да је сушти он. То му се причињаше у сну и на јави гледао или не гледао крст. Што ближе Ускрсу, беше старцу све горе и мишљаше, да ће полудети.

Осванула велика субота. Тога дана дође старији син са унучетом старчевим, малим Ранком. Позиваше га, мољаше и преклињаше, да се врати кући и вери својој, али старац ћуташе, уздишући и бацајући узнемирене погледе кроз прозор према крсту и икони. Залуд. Оде син и унук, а несрећник оста, да се и на даље пати.

* * *

Поче се спуштати ноћ. При сумраку забеласа се огледало надошле Тисе чак више глава уморних раденика, који пођоше с посла кући. У својој јадној собици на неотесаној столици сеђаше изнемогли старац, узнемиреним очима назирући контуру часнога крста. Пред очима његовим стварахуу се страшне слике. Око поноћи наоблачи се небо. Час по засија мукља и престрављени старац у свој јасноћи виђаше крст и икону, кад год муња севне. Прошла поноћ. Из далека чу се негде петао, а старац се решаваше на грозно дело.

Неодољива мржња прожмала му душу и срце. Крст му са иконом беше мрзак и страшан, те премишљаше, како да га се још ове ноћи отресе. У болесну мозгу створи се у часу план. Ископаће крст и заједно са иконом одвући па бацити или у Тису, или ако то не може, он ће га закопати у земљу. Грешна намера ова даде му снаге. Подиже се па понесе ашов и изађе у густи мрак те се упути крсту. Тек што засече ашовом земљу, затутњи небо над његовом главом и изнемогли старац испусти оруђе. С главе му слетео шешир, а седе дуге власи потеране ветром, мрсиле се више главе.

»Немам снаге,« промрмља Назарен, па се наслони на крст, али замало, па оде у кућу и врати се са лествама поново крсту.

»Кад не могу крст, а ја ћу тебе, Ђурђе, стаманити!« говораше избезумљени старац, па се тешком муком пењаше по лествама све ближе и ближе икони. Кад је доспео до ње те је могао руком дохватити, засија се нож у грешној десници његовој те њиме отпоче одвајати лим, на коме беше лик светога великомученика Георгија.

Узалудан беше сав слабачки напор старчев. Чврсто приковани лим не попушташе ни за длаку; пуче нож у руци грешниковој као стакло, а у тај мах засветли муња.

Отуд од Тисе зачу се потајни, али страховити шум. Ранка прође зима па се припије уз часно дрво, које мало пре хтеде обесветити. Мутне очи његове пођоше према Тиси. Од оног што је Ранко угледао, диже

му се коса у вис и поче дрхтати целим телом, као да је у грозници. Престрављени старац зажмури очима, да не гледа опасности у очи, а мутни таласи побеснеле Тисе јурише, ношени страшном бујицом, преко засејаних њива сиротих Банаћана. У часу неста са површине света. У недоглед одсијаиваше мутна вода разливене Тисе. Неста кућице Ранкове и вода покриваше све, па и хумку, на којој се дизаше крст. Ла и крст запљускиваху таласи, а сирома старац, окамењен, несвесно посматраше божију силу.

У тај мах пуче један, па други, па трећи топ, тамо у Бачкој, у селу с оне стране Тисе. Забрујаше звона, а појачи ветар, који од Бачке дуваше, доноси преко разливене воде умилне гласове песме Господа Спаса: »Воскресеније твоје, Христе Спасе...« Тешко зарида бедни чича Ранко. Суза сузу стизаше и разливаше се по дугој бради његовој, а са ове падаше на крст.

Горко кајање обузе душу сиротог човека. Пуче му пред очима. Прозрео је нитковлук суседов и у том часу би му жао несрећне куће његове, честите напуштене чељади и лепе вере своје. Пригрли старац часно знамење, па час љубљаше икону, а час опет крст.

»Опрости, Боже!... опрости ми, свети Ђурђе мој... опрости тешком грешнику твом,« тако се мољаше повраћени стари хришћанин, а јасан звук звона и далеко пијање увеличаваше ову молитву на крсту сред мора разливене Тисе.

„Васкресење твоје Христе Спасе...“ чу се из упалих груди грешника, који се кајаше, а отуд од села његова, снажним мишицама гоњен, пловљаше велик чамац према селишту.

Старац зажели још неколико дана живота, не би ли грехе своје покајао, па се тихо молио Богу:

»Боже, помози ми и избави ме, да ти се ма само још једанпут помолим у светој цркви!«....

У тај мах, тамо на истоку, заплави зора, те она црна тачка, коју старац тек сада опази, биваше све већа и већа. После кратког времена изви се, првим зрацима сунца обасјана, у јасну слику чамца.

Старац се топло молио Богу и чекаше спасење, а спасиоци, знојем окупани, у трен ока стигоше до подножја часног дрвета.

Старцу се разнежи душа. Разнежи му се и чисто од милине за толику милост божју малакше те целиваше светог Ђурђа, опраштајући се с њиме до скора виђења.

»Ранко мој!«... »Бато!«... »Куко моја!«... зачу се глас старијег сина.

„Сине мој!“... „Децо моја!“... „Христос воскресе!“... рече старац, па немоћан паде у наручја своме наследнику, а овај га дода млађем брату у чамцу.

Отиште се чамац од часног крста и остави за собом лажну назаренску науку, коју ту, сред страхоте, напусти добри чича Ранко, а њега у селу дочека и старо и младо, те га скоро на рукама однеше у дом његов.

* * *

Зазвонило први пут на службу божју. Пролази свет и жури се на молитву, а сред улице указа се у тај мах необична поворка.

Напред иду деца, па старији, а у последњем реду корачаше стари чича Ранко гологлав, носећи свету икону крсног имена свога.

Пред црквом заста поворка и пропусти старог домаћина. Прије Ранко вратима црквеним и клече; клече и сва чељад његова и сви, који ту беху, а онај, што би изгубљен па повраћен, тихо се мољаше Богу:

„Молим ти се Боже, прими ме у дом свој!«.....

Седи свештеник, који се у тај мах облачаше за свету службу божју, кад чу, шта се пред црквом догађа, узе крст са престола и изађе пред срећнога чича-Ранка.

„Уђи у дом Господов,« говораше свештеник, а синови подигоше стара оца, који, гушећи се сузама, љубљаше крст и руку старога пастира.....

* * *

Ускрс тај приповеда се и дан данашњи. Свако беше тога дана пун неке побожне радости и поред све несреће, која настаде услед поплаве.

Но дао Бог, па вода за кратко време устукне, и још имадоше људе каде, да засеју добро натопљене њиве своје.

О Назарену апостолу, невољалом суседу чича Ранкову, преста разговор, као одсечен, свако се чисто бојао, да га ма и спомене. Црни планови његови покваришe се, јер се чича Ранко након неколико дана потужио свештенику, те овај доведе све у ред.

Чича Ранко дуго припочедаше своје чудно спасење.

»Крст ми спасао живот и душу. Да не би крста, одавно ме не би било. Па није ми толико ни до живота, који је тако кратак, али ми је стало и радујем се, што ми крст дарова већ изгубљену милост божју, која је вечна!“

Тако говораше стари Ранко, а о Ђурђеву, након године дана, сијаше крст и икона на селишту његову. Ранко окова крст у суво злато, а икону украси, те записа ове речи:

„Крст овај и икона светог Ђурђа спасоше душу и живот мој!

Ранко Рацковић.“

Од то доба излазио је свет о Ђурђеву, као на неку славу, на селиште његово, те се ту пред крстом мољаше богу и старо и младо.

Шале из Мола.

1.

Мој покојни тетак Кузман за време буне становао је са својом породицом у Кањижи. Тиса је била замрзнута, па чим се с једне стране појави опасност, а они терај на другу страну преко Тисе. Једне ноћи чуо се глас, да долазе Мађари, те међу Србима настаде читав дар-мар. Поплашени иза сна, нису имали времена ни честито да се обуку, већ шта је ко дограбио, у том је бежао. Мој тетак је предњачио у некој качкети са дететом на леђи, а тетка у белој „шлофкапи“ и са завежљајем на леђима. У свом бегству наиђе на чету Србијанаца, а њихов вођа, чим угледа тетка у качкети, напери пиштољ на њега.

— Мозеша ти чивутскога, нећеш даље!

Тетак се у страху почне крстити и стаде на глас читати Оче наш..., а Србијанац се зачуди и спусти пиштољ. Сад се и тетка ослободи те она почне мољакати:

— Та нисмо, брате, Чивути, већ прави Срби, а ја сам поповска кћи.

— О сестро, кад сам вас тако поплашио, ево прими ову мараму на дар и опрости!

Извади из недара лепу свилену мараму и преда тетки.

— Па немој више то чудо метнути на главу, а ти, брате, баци ту чивутску ношњу, јер други пут можете лако погинути, кад изгледате као прави Чивути.

2.

Стрина Јове Кокице имала је слугу Влаха те на Бадњи Дан зором пошаље га на Тису по воду за чесницу. Али му каже, кад га она буде питала шта носи, да мора казати: здравље и весеље! Оде слуга по воду, а кад је дошао, изађе стрина пред њега па га запита:

— Шта носиш?

— Воде! — одговори Влах.

— Ху, иди по другу, а ту проспи, али немој опет да заборавиш казати: здравље и весеље!

Оде Влах по други пут по воду, али је опет заборавио, шта треба да каже. Оде и по трећи пут, па да не заборави казати: здравље и весеље! целим је путем у себи то понављао. Види стрина Влаха где долази са ћупом, па ће опет пред њега:

— Шта носиш?

Влах се мало замисли, па одговори срдито:

— Воде!

— Та јесам ли ти казала, да не заборавиш, лудо једна!

— Вода, вода, закон јој њен, не може бити друго! — одговори увређени Влах.

3.

Дина Божић био је вредан човек и могао је на својој сермији лепо сиромашки живети, само да није било тог проклетог пића. Кад наиђе та напаст на њега, онда тера кера по неколико дана, мало се одмори, па опет пик Јово на ново! Види жена, да то не води добру, јер је било већ прилично дуга, те ако тако и даље устраје, све ће отићи на добош. Оде она Браци на тужбу, замоли га, да јој помогне и да њена Дину закуне, да се окане пића.

— А како ћу га ја заклети? Та нисам ја попа, а и на што му заклетва, кад је и онако не ће одржати? одговори Браца.

— Е, познајем ја њега добро. Кад он даде реч, онда је и одржи. Бивало је више пута да се зарекне те онда увек одржи реч па и неколико месеци не окуси никаква пића. Зато сам и дошла да Вас замолим, да га Ви закунете, јер Вас он поштује и слуша. Ја ћу Вама јавити, кад буде опет пио, јер то је онда најзгодније време.

После неколико дана дође Браци Динина жена и јави, да јој муж пије код Младена Живића, па нек оде и да га сад закуне. Браца је послушао, па хајд у бирц код Младена! Разбалаћио се Дина те пева у шеснајст, пиће тече потоком, и било је и »кибицера«, које је Дина частио. Кад је угледао Брацу, мало се тргне, те повиче:

— А гле шогора! Од куд Ви овде?

— Та ето дошао сам мало послом, чујем песму, па сам завирио, да видим, ко је то тако весео? одговори Браца. А зар ти т ко, шогоре? Докле ћеш тако? Та мани се ћорава посла! А зар не видиш, брајко, да то не води добру, те ако тако и даље узрадиш, умрећеш под туђим плотом. Окани се пића, већ хајде да ја тебе закунем, па ћеш ти мене а твоја ће деца тебе благо сиљати.

— Не браним, шогоре! Па на колико времена? — пита Дина.

— Зе цео век!

— Хе, мој шогоре, на толико не ћу, већ ако хоћете на годину дана. Могу ја за то време и осиромашити, па кад одем у надницу да не смем ни фићок ракије попити. Аја! А најпосле могу ја и ослепити, па на дањама и свечарима да не окусим пића. Какав бих ја онда слепац био? Аја, не иде, већ ако хоћете: на годину дана.

Стану се погађати. Браца спусти на десет година, те овамо, те онамо, напослетку се погоде на пет година, али је Дина ставио услов, да до поноћи сме пити. Косана бирташица донесе две лојане свеће. Браца их запали, скине шешир и устане, а то ураде и сви остали. Гледа Дина снуждено у запаљене свеће, сузе му потекоше, али је зато ипак слободно изговорио заклетву. Сви се рукују, а Браца, свршивши своју мисију, оде задовољан својим послом.

Динина жена, чим угледа Брацу, приђе му и запита га:

— Шта је, Браца, је л' се закло онај мој?

— Јесте, снао, али само на пет година и да сме пити до поноћи.

— Хвала прво Богу, па онда Вама! кликне жена сва радосна.

Око осам сати у вече упутио се Дина кући, све се батрга, носи пуну флашу ракије, да га време до поноћи не прође узалуд. Чим је отворио собна врата, запита жену:

— Хеј ти, матора, колико је сати!

На стаде пити из флаше.

— Тек што није поноћ! одговори жена.

Спусти Дина флашу као громом погођен, гледа је жалосно, па онда заповеди жени, да је склони, и поче се свлачити да легне.

Јесте! ал' не лези враже! Онда је код нас био обичај, да звони јација и то зими у осам а лети у девет сати, а после звона добују „цапфенштрајх«. Није Дина скинуо ни јанкел, а Ђура звонар поче звонити као луд. Кад то чула жена, а она ти стаде викати, као да је ограјисала, и причати Дини измишљене новости, и срећа, што је Ђура био сањив и брзо престао звонити. Жена сва сретна, што Дина није чуо звоно, већ хтеде и она да легне, ал' ето ти сад и добошара са његовим проклетим добошом, а то вече дошетао скоро до Динине куће. Стаде жена наново причати, чисто се запенушила, док једва једном и добош не престаде.

Дина је поштено одржао реч, али не до термина, јер се после две и по године преселио у вечност.

4.

Марко Кубурић гајдаш, навикнут на дембелисање у свом занату, научио човек пити а богме и картати се. Кеца је ужасно волео. Кад није имао новаца, да се карта, са пајташима, а он искупи своју децу па се карта на лешњике а говорио им је: Ходите, децо моја, да вам отворим очи.

Већ је три ланца прођердао, па се хтеде курталисати и последњег али жена му Косана неће ни да чује. Мисли Марко, како ће доћи до мало пара, јер овако без кеца живот, то није никакав живот. Мислио је и мислио, док није нешто крупно измислио. Косана је за чудо веровала врачарама, а то је Марко врло добро знао, зато потражи Савку циганку, даде јој пет гроша, да његовој Косани баца карте и да јој само ово каже: „Имате нешто без пара, па док то не продате, не ћете имати среће.«

Послуша Савка те одмах оде врачати Косани.

— Добар дан, кумо! Хајде да ти бацам карте, да ти Савка истину погоди.

— Иди у виле и ти и твоје карте продере се Косана. — А шта ћеш ми ког врага погађати?

— Не мораш, кумо, ни белеге дати, казаћу ти из љубави! вели Савка.

— Но, нека те ђаво носи, али ако не погодиш, нећеш ништа добити.

— Ти ме бар познајеш, кумо, нисам ја к'о друге циганке.

Баци Савка торбу с леђа па седне на земљу, извади масне карте, промеша их неколико пута па их онда пружи Косани, да левом руком оцепи, непрестано мрмљајући и очима превртући.

Гледа Косана у Савку, као у какво, боже прости, надземаљско биће, нити говори, нити трепће, већ чека, кад ће Савка отпочети. Једва једном. Врти главом циганка, па ће тек жалосно.

— Све је добро, али *имаће нешто без пара, па док то не продаше, не ћеше имаши среће.*

— Јао кумо, а шта је то без пара? пита Косана поплашено.

— Не знам, кумо, шта је. Карте не кажу, ал' да има нешто без пара, то је тако истина, као што се ја зовем Савка. Сад ти се мисли, па продајте то, јер не ћете имати среће. С Богом, кумо!

Оста Косана сама, премишљајући о том злу без пара. Мало потраје, али ето и Марка.

— А шта си се ти тако снуждила? Изгледаш као покисле виле!

— Богме имам и због чега! одговори Косана. Баш сад је била Савка и бацала ми карте, а знаш, да она не лаже к'о друге циганке, те вели, да имамо нешто без пара, па док то не продамо, не ћемо имати среће.

Забринуо се бајаги и Марко, те стану обоје нагађати, шта то може бити, док напослетку нису погодили, да је то „зло без пара“ ланац земље. Косана одмах предложи, да га прода, па ће се онда опростити несреће. Сад опет Марко не ће ни да чује за продају. Мољакала је Косана неколико дана, те и Марко једва једном попусти, да се ланац прода.

И овај последњи ланац оде трагом оних осталих, сад није имао шта продавати, али се »опростио зла“.

5.

Опет нешто о Марку.

Нема Марко више шта без пара продавати а нема трошка, па иде човек као мува без главе. Хтеде Марко и кућу продати, али се Косана не да ни осолити. Чим јој спомене продају, а она стане придиковати.

— Бре, јеси чуо, ти матора бекријо! Попио си и прокартао четири ланца земље, па сад хоћеш и овај кров с главе да ми скинеш, а не видиш ту ситну децу? Гром те спалио! Та нећеш ти код мене живе продавати, па макар ишла и на ножеве, и немој више ни да ми спомињеш то!

Види Марко, да ту не би ни Савка помогла, те зато измисли нешто паметније. Брат му Гавра имао је кућу на бари, а Маркова је била на главној улици. Марко је знао, да му је брат намеран доселити се на велики сокак, зато му понуди, да се мењају кућа. Погодба је била брзо готова, те је Марко још добио и приде. Кад је Косана дочула, о чему се ради, побесни као лавица, а Марко је умирује и вели, да су то злобни језици измислили, а није ништа истина.

Оде Марко брату Гаври и замоли га, да с трампом причека још мало, и да о погодби ником ништа не говори, а особито не Косани.

Уверио се Марко, да своју лепшу половину ни лепим ни ружним не може приволети на трампу, а још мање на продају, зато прибегне лукавству па рече: „Ако ми испадне за руком, још ће она моја молити, да се мењам са Гавром.“

Једне мрачне ноћи био је Марко у веселу друштву, па око поноћи оде својој кући, али није ушао у собу, већ се попе на таван, где је неко време корболовао. После се опет врати друштву, где су још мало поседели, те се онда сви разиђу својим кућама, где их је сигурно сваког чекала снаш-Пелина придика.

И Марко је већ унапред чуо женино чантрање, али, ма да му је жена била будна, није га дочекала облигатним грдња-

ма, већ га је први пут свог века дочекала пријатељски.

— А где си, човече, за толико? Ја скоро умрла од страха. Још нисам честито ни заспала, а мене пробуди нека ларма на тавану. Ето и сад још дрхћем, али, хвала Богу, само кад си ти дошао.

— Та иди, жено, шта булазниш! Сневала си, а ти мислиш, да си заиста чула. Хајд гаси ту свећу, па да се спава.

Види Марко, да ће му план поћи за руком, па је још неколико пута ноћу понављао процедуру на тавану, само да буде што сигурнији. Сад је Косана окренула другу песму и непрестано наваљивала на Марка, да са братом мења кућу, али сад се Марко узјогунио, па он неће.

— Ја сам се, жено, предомислио, а нисам рад да ми због куће толико чантраш, као за оне тричаве ланце! рече Марко.

— Та молим те, човече, као Бога, само ме сад послушај. Ја у нечистој кући без тебе нећу ноћивати, јер кад си ти код куће, онда се духови не појављују. А кад си ти ноћом код куће? Ако ме не послушаш, ја ћу по комшилуку ноћивати а онда ће се прочути, да је кућа нечиста, па је после ни ђаво не ће купити.

— Хе, кад си баш тако навалила, а велиш, да са и бојиш, учинићу ти. Ал' ако ми само једанпут споменеш, да сам ја крив, што смо отишли у гору кућу, онда ће, бога ми, штранга имати посла.

— Не ћу, Марко, никад, док сам жива! одговори Косана весело

И тако је сиромах Марко морао *силом* мењати кућу и опет није мировао, докле год добивени новац није прокартао и попио.

Онај, што узмиче.

— Црта из француских африканских похода. —

Нови ганерал је пре два дана стигао у Сиди-бен-Абес и отпоче смотрў. Јахачу палицу стисну под пазухо и брзо корачаше испред зуава у широким димлијама. На једаред стаде и оштро подвикне:

— Јуче сам у цивилном оделу ишао по вароши. Један пијани зуав се сурово издерао на мене, да му дадем напојницу. Тај момак одмах нека ступи напред!

Један трубач иступи три корака из фронта, руком се дотаче свог турбана и рече:

— Онај човек био сам ја.

Беше то стари војник. На лицу му се црвенио дугачак ожиљак од удара сабљом. На рукаву долмана му четири траке показиваху, колико година служи, а на грудима му се блистаху пет медаља.

— Тунис, Тонкинг, Дахомеј, Мадагаскар, Кина! — мрмљао је генерал.

Није могао да строго поступи са старим витезом.

— А што си то урадио? — запита га.

— Био сам жедан, генерале мој!

Тај одговор потпуно разоружа генерала, али није хтео да олако пусти ствар, намршти се, јако удари палицом по врху од чизме и рече:

— Само оном дајем да пије, који заслужи.

За тим настави смотру.

Недељу дана после тога касарна беше ужасно узрујана. Мобилизирали су батаљон зуава на јужно-оранску границу, где је једна мароканска и једна туарешка чета искасапила француску стражу.

Пре поласка генерал прегледа батаљон, који се кретао у бој. Наједном застаде пред трубачем:

— Дакле ти си тај, што је увек жедан? Е, дакле врати се с колајном за заслуге па ћемо се куцати, — рече.

Батаљон се кретао мирним, једноликим кораком кроз неизмерну пустињу. Преко пешчаног мора и кроз жар загушљиве жеге још им је било до тога, да певају своју убојну песму:

— Ура! Ура! Ево шакала!

Пред батаљоном на по миља маршировало је два вода, који је под предвођењем једног потпоручника вршио извидничку службу. Ту беше додељен трубач. И орила се песма:

— Ура! Ура! Ево шакала!

— То је само празна узбуна, — рече један Руми*) — овамо нема ни трага Туарезима; боље би било, да нас пусте кући.

Тек што је изустио те речи, полукомпанију обасу киша куршума и као да из земље никоше, читава војска Араба у белим бурнусима опколи их и уз страховит урлик навали на њих.

— Наолднине бебек!.. Емехи!**) — грмило је са свих страна.

Бар хиљада пешака и око половине од тога копљаника на коњима опколе их. Млади потпоручник, чија се нова-новцата униформа тек сада упознала с прашином на путу, јер је сад изишао из војне школе у Сен-Сиру, запрепастио се од многобројног непријатеља. Није могао ни да замисли, да се с неколико својих момака може одржати дотле, док не стигне батаљон. Жао му беше, да води своје момке у сигурну смрт и мислио је, боље ће бити, да се у добром реду повуче, па да за тим, кад добије појачање, потуче непријатеља.

— Трубачу! — викне потпоручник. — Дувај на узмак!

На ту заповест трубач подскочи као рањен рис.

— На узмак?! То не познају код зуава, господине потпоручниче!

И притисну трубу на усне па из све снаге задува на *јуриш*.

Тај знак протресе ратнике као мућевита струја. Збацише телећаке, док длан о длан, а на врховима пушчаних цеви заблисташе се бајонети и из свих грла као оркан проломи се:

— Ура! Ура!

Ужасна вика проламаше се по пустињи, а зуаве прогута облак прашине. Узаман толиком јунаштву невични млади потпоручник покушаваше да задржи момке, узаман је викао за њима:

— Јесте ли полудили? Та то је глупост, што радите! Сачекајте бар помоћ!

Нико га није слушао. Зуави су јурили за старим трубачем. Оштри глас трубе орио се ваздухом:

— Напред! Напред!

Али мала чета не нађе непријатеља пред собом. Мароканце је толико пренеразио тај неочекивани јуриш, да су се распрштали као врапци.

*

Батаљон се врати у Абес. Сви пукови тог гарнизона су упарађени чекали да дође генерал, који је хтео да поздрави своје војнике.

Пред заставом је држао одушевљен говор, од кога су момци чули само одломке:

— Част. . . отаџбина. . . Француска. . .

Наједном трубач иступи из реда. На грудима му се пред старих пет медаља сија — крст за заслуге. Поздрави генерала по војнички и најспокојнијим гласом рече:

— Господин генерал је обећао, да ће се куцати са мном, ако добијем овај крст. Смем ли молити? . . .

Генерал се насмеје и оде са зуавом у кантину, да се куца с њим.

*) Туниски урођеници у француској војеној служби. — *Прев.*

**) Ратни усклик сахарских Араба. — *Прев.*

Превео:

Ј. Г. П.

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

Српским родитељима.

Почетком школске године 1908./1909. премешта потписана женска Задруга своје **девојачко васпиталиште** у свој сопствени нови дом — задужбину својих племенитих добротвора **Лазара и Софије Дунђерски.**

Дом овај лежи у средини престонице, у најздравијем крају, у Вацкој улици под бројем 66. преко пута варошком мађистрату и српској пештанској цркви а **на средокраћи оближњих виших девојачких школа и женских гимназија; близо стручним школама и универзитету.**

У дому васпиталишта има свих просторија модерних васпиталишта: 3 спаваонице са успремама, и 3 собе за васпитатељице; пространа ручаоница; 4 собе за учење и вежбање музике, 1 дворана за гимнастисање и играње, 1 дворана за ручни рад; болница са купатилом и собом за нудиљу; 3 купатила за здраве питомице, стан за Управитељицу и послугу; канцеларија за управни Одбор и питомачки врт. Васпиталиште је намештено лепо и удобно да може примити и угодно сместити **30 питомица.**

Према томе част је Одбору умолити:

оне поштоване српске родитеље, који су ради дати своје кћери почетком школске године 1908/1909. у наше девојачко васпиталиште и то тако, да оне из васпиталишта иду редовно и у овдашње јавне средње и више школе, да нам то пријаве **најдуже** до 30. јуна по римском о. г., и **да означе оне школе**, које желе да им кћери полазе, да бисмо им могли и место у нашем васпиталишту и упис у разред дотичне школе за времена осигурати. За ове питомице, које морају бити по програму нашег васпиталишта опремљене, плаћа се нама годишња пристојба од 800 круна а **осим тога и школарина дотичне средње и више школе** — управи те школе. Питомице, које ступају у завод ваља да понесу собом лекарску и школску сведоџбу.

Све обавештаје даје и програме васпиталишта на захтевање родитеља шаље девојачко васпиталиште Св. Мајке Ангелине (Budapest, IV., Váczi-utcza 66. II. em.)

Олга С. Јовановића
председница.

223 5—50

Милица Борота пл. од Трстенице
Управитељица Завода С. М. А.

ПОГРЕБНО ПОДУЗЕЋЕ
и стовариште надгробних споменика
ПАЈЕ МАРКОВИЋА у Н. САДУ
у средини дунавске улице, телефон број 168.

Филијала: погребно подузеће **„Конкордија"** преће **Ђуре Стојковића**, ћурчиниска ул бр. 15.

Држи вазда огроман избор сваковрсних камених надгробних споменика. Натписе изрезује најсавршеније, а позлата дупла и дуготрајна. Велики избор мрт. сандука, венаца, покрова и целокупне опреме за погребе Цене строго солидне а послуга најтачнија. 140 13 52

Једино прави је само
:: Тијеријев балсам ::
са зеленом заштитном марком, на којој је калуђерица. Најмања пошиљка 12/2 или 6/1 или 1 патент-путничко-породична боца **К 5·** Паковање бесплатно. (231 2—33)

ТИЈЕРИЈЕВА МАСТ ОД ЦЕНТИФОЛИЈЕ.
Најмања пошиљка 2 тегле **К 3·60**
Најбоље кућевно средство против болести стомака, грчева, кашља, грудобоље, запаљења у свима органима, костобоље, рана свију врста, апсцеса, отока, озледа сваке врсте и т. д. Ваља адресирати: *Лекарница* **А. Тијерија у прегради код Рохича.** (Sauerbrunn.)
Дено у *Будимпешти* код апотекара *Јосифа Терека*, *J. & Dr. Лео Јегра*, и *Л. Вертеша* у *Лугошу*.

Број 1743./1908.

СТЕЧАЈ.

У општој јавној болници у **Митровици** упражњено је **место секундарног (помоћног) лечника** са годишњом плаћом од **1200 круна.** Осим тога има ће помоћни лечник стан у нарави са огревом и осветлењем и прописану храну по I. разреду.

Молитељи морају бити доктори свеукупне медицине са дипломом једног овоземног, односно страног универзитета, ако је за краљевине Хрватску, Славонију и Далмацију прописно нострификована.

Намештење је привремено, но примећује се, да се време службовања у болници рачуна у мировину, ако дотичник директно из болнице ступи у јавну службу. (Закон о здравству од 25./3. 1906. §. 85.).

Молбенице се шаљу на *управу опште јавне болнице у Митровици* **до 10. маја 1908.** Служба се наступа 15. маја 1908.

У **Митровици**, дана 15. априла 1908.

Управљајући одбор за општу јавну болницу у Митровици.

Председник:
Милекић.

244 3—3

Столарско грађевинарска радионица
СТЕВАНА ГРЧИЋА
У Н. Саду, Петефијева ул. 38.

Препоручује се п. н. грађанству из места и са стране за израду: Модерних трговачких штелажа и портала, за израду олтара црквених столова, најмодерније кућне намештаје. Намештаје за кухињу. 201(3 52)

За новозидане куће, прима се целих грађевинарских столарских послова. Све по врло умереној цени. Ценовнике и предрачун дајем на захтев.

Највећи избор
готовог мушког, женског и дечјег одела, за господу одело по мери од **правог енглеског** штофа, као и цео прибор за „српске соколаше", добија се једино **у првој и највећој српској трговини**

Стевана Ј. Капамације
у Новом Саду
Главна улица број 25.
Најјефтиније цене.

161 4—26

ОБЈАВА.

Уз повољне услове, а због старости
ПРОДАЈЕМ МОЈУ КУЋУ
у Карловцима,
преко од гимназије (к. бр. 266) са *два здања*. Једно је главно здање *са улице*. са 5 соба, кујном, комором („шпајзом"), подрумом, собом за млађе. А друго је здање *шераса* (летњиковац) у парку са пространом собом и кујном. У кући је *бунар* са добром пијаћом водом.

Кућа носи до 360 фор. кирије и има 4 јутра јарковачке земље.

У **Ср. Карловцима**, месеца апр. 1908.

251 1—2 **Т. ДИМИЋ.**

---

19 ПРОЛЕТНА МОДА **08.**

Композе-костими
Шеврон штофови
Блок каро

јакне глат, а шосови на пруге или карирати
у свима помодним бојама.
Вунени штофови и свиле.

Специјалитети фирме **МАТИЈА ЛЕВИ и друга.** **Помодно мануфактурна радња код »Анђела Хранитеља«.**

У НОВОМ САДУ
на главној пијаци, у згради хотела Јелисавете. 184 (8—100)

Ђорђе Hôта МУШКИ КРОЈАЧ

НОВИ САД, хлебарска ул. бр. 8.

апсолвент берлинске кројачке академије.

Препоручујем своје богато стовариште правих енглеских штофова.

165 6-52 Тачна израда. — Цене солидне.

Судски дозвољена

коначна распродаја!

218 7—36 Због напуштања радње продаје се све

адиђаре, златна-, сребрна-, роба од кина-сребра и сатова са 30—40% испод цене.

АРМАЊ ГЕЗА

драгуљар и сајџија НОВИ САД, главни трг.

Целокупне опреме за једногод добровољце.

Цене умерене за готов новац.

КРОЈАЧКА РАДЊА

ГРАЂАНСКОГ И ВОЈНОГ ОДЕЛА

првога реда

Телефон 1—36.

ПЕТРОВИЋ и ДРУГ

БУДИМПЕШТА,

IV. Koronaherceg-utca 3. 208 6—10

шпецијалиста шпорт и мађарског магнатског одела.

Мустре шаљемо франко.

Довољно је за меру једно одело које добро стоји.

НАЈБОЉЕГ ПЛАВОГ КАМЕНА

лике (Raffia)

јагњеда

сумпорног цвета

гуме за каламљење

све врсте семења

506 35—100

и сву осталу спецерајску и деликатеса робу нуде

Петровић и Поповић, Нови Сад,

ћошак главне и лебарске улице

код „ЦРНОГ КЕРА“

Поруџбине са стране извршујемо брзо и тачно.

Под својим надзором, тачна послуга и најумереније цене.

Најбоље врсте плава камена, фарбе за жито
(Dupuy-Samenbeize).

НАЈФИНИЈА
зејтина, пиринца, јефтине кафе, ситна и крупна грожђа, бираних бадема и лешњика.

МИНХЕНСКО
шпатен пиво у флашама.
Највећи избор минералне свеже воде.
Разне сорти сирева.
Фришких сардина и других разних РИБА.

ДЕЛИКАТЕСА И ШПЕЦЕРАЈА ТРГОВИНА

Ђ. СТЕФАНОВИЋА СИН, НОВИ САД

Телефон бр. 76. Основана 1866 Главна улица бр. 27.

Разна калифорнијска ВОЋА
Праве манастирске
ШЉИВОВИЦЕ.

Грчка лековита вина:
Mavrodaphne, Cypro, Ahaier, Malvasier.

Сваки дан свежа путера за тај, са спахилука надвојводе Албрехта.

Најбоље врсте ВИНА бела и црна у боцама по ванредно јефтиној цени.

698 (14—52)

Под својим надзором, тачна послуга и најумереније цена.

Многоструко одликована. Постоји од 1860. године.

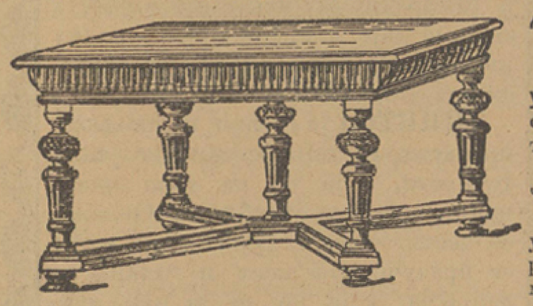
ФАБРИКА НАМЕШТАЈА И СТОВАРИШТЕ

НАСЛЕДНИКА НИКОЛЕ ДУСИНГА

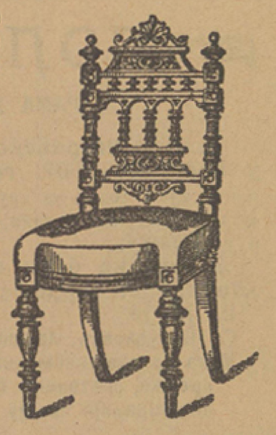
170 5—52 **У НОВОМ САДУ.**

Ханска улица бр. 1. преко пута од српске основне нар. школе препоручује своје велико, богато сортирано **стовариште намештаја за спаваће собе и трапезарије,** као и свију врста **тапецираних гарнитура за салоне** у сваком стилу по јевтиним ценама.

Даље: **шифонера, иревета, столова, ноћних и за умивање, орманчића, креденца, дивана, огледала, мадраца, столица.**

СЛИКА,

у тамној и политираној изради а солидној квалићи и са врло јевтиним ценама.

Избор у ћилимова, простирачима и завесама.

Препоручујемо нашу нову уређену радионицу са машинским радом за израду свију врста намештаја по жељи.

Солидна послуга! — Јефтине цене! (О солидној послузи најбоље референције.

ПРВА И НАЈВЕЋА ТРГОВИНА

фарбе и лакова

Ст. Димитријевића у Н. Саду.

Препоручује своје велико стовариште

Фарбе за фасаде, суве и кемичне, масне и у тубама. **Лакова** за кочије, намештаје, за под и зидове, као и емајл лакова у свима бојама **Пемзле** сваке врсте и величине, **Дах-папе** за кровове. **Спирита** за горење. **Злата** за позлаћивање, сребра, алуминиума и бронза. **Каје и цемента** бечинске фабрике, као и све у ову струку спадајуће артикле. **Плавог камена**, Шаше (рафије) и гуме за каламљење лозе. 183 4—10

ПОСЛУГА БРЗА, ЦЕНЕ УМЕРЕНЕ.

ПРВА СРПСКА РАДИОНИЦА ГРАЂЕВИНЕ И НАМЕШТАЈА,
:: СА МАШИНАМА КОЈЕ КРЕЋЕ БЕНЗИН-МОТОР. ::

Најнижје цене — солидна израда.

Част ми је п. п. из места и са стране до повољног знања ставити, да сам моју ново-отворену радионицу удесио са машинама, које креће бензин-мотор.

Уверен сам, да ћу моћи по најнижој цени израђивати све

∴ ГРАЂЕВИНАРСКЕ ПОСЛОВЕ И НАМЕШТАЈЕ ∴

за салоне, ручаонице, спаваће собе и т. д. Даље израђујем: **портале и трговачке штелаже по најновијој изради и нацрту.**

Моје дугогодишње искуство, и то у већим радионицама: у Бечу, Берлину, Хамбургу, Бриселу, Берну, Лозану, Паризу и Лондону гарантује, да сам у стању сваки посао примити и чисто зготовити, тако да ћу сваку моју поштовану муштерију у потпуном смислу задовољити.

Надам се, да ћу као млад почетник у мом подузећу од поштов. муштерије обилно потпомогнут бити, које ћу знати уважити.

Очекујући цењене поруџбине, бележим се

с особитим поштовањем 239 2—15

ЂОКА ВУЧКОВИЋ, Нови Сад, Ханска ул. бр. 19.

У својој кући — чиста израда.

ДРУШТВО „ДОБРОТВОР“

у НОВОМ САДУ

исплатило је у 1907. години

132.000 Круна

посмртне приномоћи и од почетка свог деловања 1898. год. до данас

600.000 К

Добротвор је прва и најстарија установа ове врсте коју је потреба народа изазвала да се заједнички испомогне у тренутку смртна догађаја са по 2000 круна, коју своту исплаћује друштво наследницима у готову новцу. Сваки родитељ треба да је члан овог друштва и да своју децу обезбеди на овај начин неосетно лако.

Чланом може постати свака особа мушко и женско од 24—50 година старости.

Ко се жели уписати нека пошље на горњу адресу 4 Круне уписнине, па ће добити даља упутства.

Непримљене особе добијају уплаћени новац натраг.

Управа.

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА

А. Пајевића (С. Ф. Огњановић)

У НОВОМ САДУ.

У штампи је књига Миливоја Ст. Предића

ГОЛГОТА

ДРАМА У ТРИ ЧИНА.

Дело је награђено на драмском конкурсу у Београду 1907. године. Ista је приказана шест пута једно за другим у Срп. Краљ. Позоришту у Београду а затим по једанпут у Новом Саду и у Сомбору.

Књига ће бити штампана на нарочитој хартији са врло укусном израдом а цена јој је К 1·—.

Гл. Барусковић, Латиноке сентенције К 1·50

Мала српска песмарица, у којој су песме ирошке, сватовске, бачке и љубавне, које се најрадије певају К ·20

КЊИГЕ ЗА СТАРО И МЛАДО.

I Серија фил.

Међу боксерима. Приповетка из Кине. —·10

Делаварека пећина Приповетка. —·10

Маориви у бою са китоловцима. —.10

Сотон Пера. Индијска прича. —·10

Текоа, последњи поглавица Асинбонских Индијанаца —.10

Капетан Вашингтон, ратна прича. —·10

Ваконо, поглавица Команха, инд. прича —.10

Нападај на Мисисипију. Приповетка. —·10

Наутакон или оснивање Јаместовна прип. —·10

Огњени зрак. Индијанска приповетка. —.10

Плави кос. Приче првих насељеника —.10

Под водопадима Вапита. Изворна приповетка —.10

Изишла је из штампе музикалија **Исе Бајића,**

СРПКИЊА,

игра у духу српских игара за гласовир и певачка друштва.

II. Издање. Цена 1·—

Уједно препоручујемо наша пређашња издања музикалија.

Др. Тих. Остојић, Српски звуци К 1.60

Даворин Јенко, Позоришне песме (Сеоска лола) К 3·—

Хуго Дубек, Весела је Србадија К 1.80

Српске православне свечарске карте (Ансихтскарте Св. Ђурађ 100 ком. К 6·—.

Издао је из штампе попис нових књига и музикалија „Књижарски Гласник". На захтевање шаљемо га бесплатно.

Осим наших издања препоручујемо наше велико стовариште српских, немачких и мађарских стручни и забавни књига. — Примамо претплату на стручне и забавне листове на свима могућим језицима.

На захтеве шаљемо бесплатно каталоге и дајемо обавештаје.

Велико стовариште писаћег и цртаћег прибора, финих хартија, пера, оловака за канцеларије и школе.

Примамо све без разлике по умереној цени штампарске послове, као циркуларе, позивнице, рачуне, фирма брифпапире и т. д. по умереној цени.

НОВИ ПРОПИСЕВИ, на глаткој белој хартији. На корицама одштампан текст др. М. Свињарева „О сушици". Препоручени од сл. епарх. школског одбора бачког. **Цена је по комаду 4 филера. 100 ком. К 3·—**

ОБИЧНИ ПРОПИСЕВИ српски, немачки, диктандо и рачунски. **Цена за 100 комада К 1.30.**

Купујте

„Српско школско мастило"

5% фонду Св. Саве.

На свима горе наведеним стварима

Препродавцима највећи попуст.

Прва српска ливница метала

Данило Недучин

у Н. Саду, *Курчијска улица бр. 30.*

Израђује у сопственој ливници: **казанџијске славине и мешалице по свом најновијем проналаску. Пивских и винских славина. Пумпе за бунаре и алкохолна пића.** Потребне делове, лагере за сваковрсне машинерије за млине, цигљане, израђујем за данђва, а у случају потребе још у краћем року, по јефтиној цени него игде. Аване, пеглајзе, надаке за стражаре.

КУПУЈЕМ по највишој дневној цени стари метал, бакар, месинг, цин, цинк, олово. 139 9—52

Молим сваког брата Србина да ме у кругу својих пријатеља —, који моје ствари потребује — препоручи.

НЕМА ВИШЕ СЕДЕ КОСЕ!

„ТИНКТОЛ"

(Заштитна реч бр. 232.)

је идеално средство за бојадисање косе, које средство власима на глави и у бради за неколико минута *сталио* даје млађани сјај, природну првобитну боју: смеђу, загасито-смеђу, угаситу или црну.

ТИНКТОЛ је сасвим нешкодљив препарат, састоји се само из једне течности, која се на *врло прост* начин оваке употребљава: Овлажи се чести чешаљ тинктолом, њиме се превуче кроз косу и остаће на њој боја, која ће се за неколико минута сасушити. 150 12—50

При наруџбини ваља означити боју (плаву до смеђе или црну). Цена је 1 флаши са тачним упутством за употребу К 3. — Шаље дневно поштом произвађач: **Friedrich Radda** Apotheker, Pancsova (јужна Угарска.) Стално стовариште у Будимпешти код **Jos. v. Török,** Apotheker, Königsgasse 12.

ЛИБМАН и ТОТОВИЋ

Нови Сад

Житна пијаца бр. 1. и Ћурчијска ул. бр. 37. Телефон бр. 159.

ФАРБАРА

Велико **стовариште**

Боја, лакова, фирнајза, цемента, каје, гипса и разног материјала.

624 32-52

Недостиживо средство за негу лица и руку јест једино прави-

миомирисни сасвим нешкодљиви Silva crem. Одстрањује сунђице, мрље, сунчане пеге и све остале нечистоће. **Најсигурније средство.** Може се и у јутро после прања употребити

3 теглице 4 Круне без даљег трошка, ако се новац напред пошаље. Где се не би могло добити, нека се наручи из лекарне **Salvator A. Koziak,** Ruma. 602 59—100

Помодна трговина мушке моде

ЈОВАНА ЛЕТИЋА

НОВИ САД, главна улица бр. 9.

Препоручује своје **најбогатије** стовариште свих мушких и дечјих помодних ствари, као:

најбољих Ita Pless и енглеских

шешира

огроман избор дивних вратних марама (шлајфни),

најфинијег јегеровог и белог рубља:

КОШУЉА, КРАГНОВА, МАНЖЕТА, ЏЕПНИХ МАРАМИЦА,

богато стовариште путничких потреба:

ШТАПОВА, КИШОБРАНА, ПУТНИХ САНДУКА,

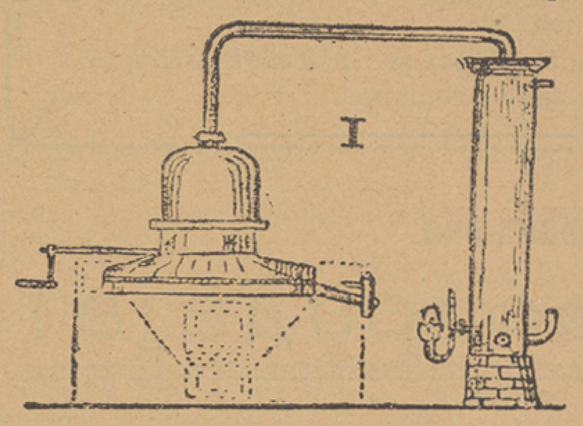
Изврсне парфимерије: мирисави сапуни, помаде, пасте и воде за уста и зубе, и т. д. и т. д.

Све из најпризнатијих творница.

Потпуно сортирана 159 6—52

СРПСКА РАДЊА. — — ЦЕНЕ УТВРЂЕНЕ.

Казани за пециво ракије најновије и најсавршеније конструкције

осим мог сопственог и патентованог системе ракински казана, правим а имадем и увек на стоваришту сваке друге врсте које најтоплије препоручујем свима произвађачима ракије, цене су солидне, утврђене и умерене. Осим ракијских казана у мојој радионици израђујем и практичне **прскалице** против **пероноспоре** по сопственом систему, а имадем их свагда готових на стоваришту да могу одмах и на већу количину продавати. Поред тога имам увек на стоваришту велик избор сваковрсног кућевног бакарног посуђа сопствене израде по најумеренијој цени. **Илустроване ценовнике** шаљем на захтев сваком бесплатно.

МИЛАН Т. ЈОВАНОВИЋ, казанџија

621 20—52 У НОВОМ САДУ

Адреса Ujvidék Lázár-utca 4. ћошак

Трговина шпецераја и деликатеса

Оскара Циглера

(пређе Драгут. Ненадовића)

у Новом Саду, *Ћурчијска ул. 10.*

препоручује своју најбољу свежу робу, као: **минералне воде, вина** и пива у флашама, **шунке, масла, (путера), разна сира, саламе, сардине** и друге робе, најфинијег **зејтина, пиринча, аве, шећера, теја, рума,** ситна и, крупна **грожђа, лимунове,** поморанџе наврсна брашна торжанског млина. Исто тако препоручује **најбољу врсту ПЛАВА КАМЕНА,** фарбе за жито ((Dupuy-Samenbitze).

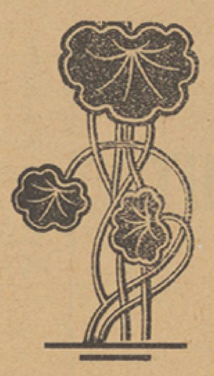
Послуга под личним надзором, солидна, брза и тачна са умереним 453 52—52 ценама.

ПРЕКРАСАН

стан са улице.

Цео први спрат куће у Главној улици бр. 19. издаје се под кирију, почевши од првог августа 1908. Годинама већ станују у њему адвокати.

Поближе у администрацији »Браника". 213 3—

Слано купатило

у Ст. Сланкамену

отвара се 1. маја, а сезона траје до 1. октобра.

Друштво је сградило

2 зграде са 40 елегантно намештених соба.

Цене су од К 1·20 до К 5.—

Осим тога има рештаурација са добром и јефтином кујном и добрим пићем.

149 29—50

ТРГОВИНА СПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСА

на мало и велико

Драгутина Ненадовића

У НОВОМ САДУ

645 17-100 ГЛАВНА УЛИЦА БР. 9.

код „Лава"

код „Лава"

Препоручује п. н. публици за предстојеће празнике изобилно снабдевену најбољу и свежу робу; као све врсти **конзерве, сира, прашке шунке, ајвара, и разне рибе.** Врло велики избор разноврсне **каве, пиринча, најфинијег зејтина, бадема, лешњика, ораха,** као и све врсте јужног воћа.

ВЕЛИКИ ИЗБОР ЧОКОЛАДЕ и БОНБОНА.

Препоручује надаље **старе манастирске шљивовице, коњака, ликера, шампањера,** као све врсте **десертног** и за **астал вина.**

Велико стовариште плавог камена, гуме за каламљење, лике (рафије), сваковрсне боје за кречење, масне боје, фирнајза, финих лакова за патосе и паркете.

СВАКИ ДАН ФРИШКЕ ПРЖЕНЕ КАВЕ.

Главно стовариште свих минералних вода.

ПОД СОПСТВЕНИМ НАДЗОРОМ

БРЗА И ТАЧНА ПОСЛУГА

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ БРАШНА.

Власник и издавалац: деоничарско друштво „Браник".

Штампарија деоничарског друштва »Браника«